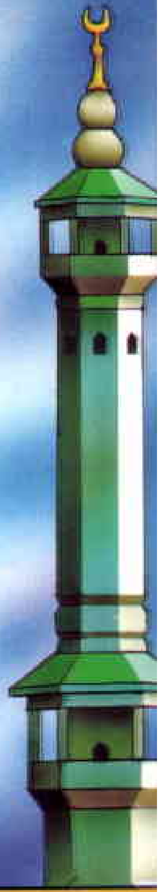

د خالق او مخلوق

ترمنځ دواسطی پیژندل

د «الواسطة بين الحق والخلق»

پیشتو ترجمه

Pustu

28

Kingdom of Saudi Arabia
The Cooperative Office For Call And Guidance
To Communities at Um Al-Hammam
Under the Supervision of the ministry of Islamic Affairs
Endowment Guidance & Propagation
Tel. 4826466 / 4884496 Fax 4827489 - P.O. Box 31021 Riyadh 11497

Ketabton.com

ketabton.com - The Digital Library

الواسطة
بين الخالق والمخلوق

تأليف

شيخ الإسلام ابن تيمية «رحمه الله»

(بلغة البشتو)

بشتو

٢٨

المملكة العربية السعودية

المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بأم الحما

تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرش

ت: ٤٨٢٦٤٦٦/٤٨٨٤٤٩٦ فاكس ٤٨٢٧٤٨٩ - ص.ب ٣١٠٢١ الرياض ١٤٩٧

ketabton.com - The Digital Library

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ ۗ آللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ

«سورة النمل: ٥٩»

دخالق او مخلوق

ترمنځ دواسطې پیژندل

د «الواسطة بين الحق والخلق»

پښتو ترجمـــه

مؤلف: شيخ الإسلام ابن تيمية «رحمه الله»

«٦٦١ - ٧٢٨هـ ق»

ژباړن: قاضي محمد شعيب «صافي»

ketabton.com - The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

ابن باز ، عبد العزيز بن عبدالله

الواسطة بين الخالق والمخلوق .ـ حائل .

٩٦ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٢ - ٤ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١- العقيدة الاسلامية ٢- الايمان (الاسلام) أ- العنوان

ديوي ٢٤٠ ١٨/١٨٦٥

رقم الايداع ١٨/١٨٦٥

ردمك : ٢ - ٤ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

دکتاب نوم : دخالق او مخلوق ترمنځ د واسطي پیژندل

مؤلف : شیخ الاسلام احمد بن عبد الحلیم بن عبد السلام ابن تیمیه رح ٦٦١ - ٧٢٨ هق

ژباړن : قاضي محمد شعیب (صافي)

ناشر : مکتبة الامام محمد بن اسماعیل البخاري جهانګیرآباد نمبر ٣ شیخ وله پښاور پاکستان.

دچاپ نیټه ٤/ جمادی الثاني ١٤١٥ هق

دچاپ شمیر (١٠٠٠) ټوکه

ketabton.com - The Digital Library

فهرست

د موضوع سرلیک (عنوان) — مخ

د ژباړن سریزه — الف

د مصنف لنډه پېژندنه — ج

د څېړونکي سریزه — ۱

د الله (ج) او بندګانو ترمنځ د واسطې معنی — ۱۸

چاچې قرآن ولوستلو او عمل یې ور باندې وکړ.... — ۲۰

رسولان د الله او بندګانو ترمنځ د احکامو رسولو په برخه کښې واسطې دي — ۲۴

غیر مشروع واسطه — ۲۹

فرښتو او انبیاؤ سره د تکلیف لرې کولو واک نشته — ۳۱

په الوهیت سره د فرښتو او انبیاؤ نیول کفر دی — ۳۳

علماء د رسول الله صلی الله علیه وسلم او امت ترمنځ یې یواځې د اسلام.... — ۳۵

د خلقو او پاچایانو ترمنځ واسطې په درې ډوله دي — ۳۹

شفاعت د الله پاک د اذن پورې اړه لري — ۴۳

د ادنٰی په حق کښې د اعلٰی له طرفه دعا غوښتل او دغه راز بالعکس — ۵۳
دواړه مشروع طریقې دي.

دعا داعي او مدعو له دواړو ته ګټه رسوي — ۵۷

په الله باندې توکل او یواځې د الله تر څنګه ویره او امید ساتل د
توحید څخه عبارت دی. — ۶۶

هغه اشیاء چې الله پیدا کړي دي انکار ترې نشي کېدای — ۷۵

ketabton.com - The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

دَ ژبارن سریزه

نحمده ونصلی علی رسوله الکریم، امابعد:

دا ښکاره او یقیني خبره ده چې دانسان دخلقت او پیدایښت څخه اصلي مقصد هم دادی چې دی به دالله تعالیٰ عبادت او بندګي کوی، او د سورة ذاریات دغه مبارک ایت (وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ) ددې مدعیٰ دثبوت یو څرګند دلیل دی، څکه په دغه مبارک آیت کښې الله تعالیٰ فرمایلی دي: او نه دی پیدا کړي ما پیریان او انسانان مګر ددې لپاره مې پیدا کړي دي چه څما عبادت وکړی. او انسان هله دکمال مرتبې ته رسیږی چې دالله تعالیٰ په عبادت او بندګۍ کښې دالله پاک دحکمونو مطابق په سمې او حقیقي معنیٰ سره عبد جوړ شي.

همدارنګه په دې کښې هم شک نشته چې انسان یو معزز او مکرم مخلوق دی. او لکه چې الله پاک فرمایی: (وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِيٓ آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ..... الایه (۱)

---

(۱) اسراء: (۷۰) =

ketabton.com - The Digital Library

په ځمکه کښې د نورو مخلوقاتو په نسبت سره په جسمي او معنوي لحاظ د نورو صفتونو لرونکی او د زیاتو ځانګړتیاوو څښتن دی، چې په دغو ټولو ځانګړتیاوو او صفتونو کښې یې بیا عقل د پام وړ امتیازي صفت دی چې الله رج، په ده باندې د هغې پېرزو نه کړې ده.

اما بیا هم انسان د عقل او نورو خصوصیاتو په لرلو سره نشي کولای چې د الله پاک د بندګی او عبادت اقسام او همدارنګه د عبادت کولو کیفیت او طریقه وپېژني او بیا په هاغه طریقه باندې د خپل خالق په وړاندې په عبادت کولو باندې مشغول شي، او عبادت یې د الله تعالی د رضا حاصلولو سبب وګرځي، او بالاخره بیا هغو — جنتونو ته د ننوتلو جوګه شي د کومو وعده چې الله پاک د نیکانو او مطیعو بندګانو سره کړې ده.

پس د همدغه ضرورت له مخې الله پاک انبیاء علیهم السلام را ولېږل، ترڅو د وحی په رڼا کښې انسانانو ته لار ښوونه وکړي او همدوی په دنیا کښې د هدایت حاصلولو په برخه کښې د یواځنۍ

= او یقینا عزت ورکړې دی مونږ اولاد د آدم ته او سواره کړي دي مونږ دوی لره په وچه او دریاب کښې.

ketabton.com - The Digital Library

مرجع په ټولګه سره د پېژندل شي.

د اسلامي امت ستر لارښود محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم په ټولو انبیاوو کښې اخرني او غوره پیغمبر دی او کوم کتاب چې په ده باندې نازل شوی دی هغه د ټولو اسماني کتابونو په نسبت جامع او اکمل دی، او شریعت یې کامل او مکمل دی.

پس په دغه کامل او مکمل شریعت کښې خلقو ته د دې موقع نه ده ورکړل شوې چې د وی په شرعي امورو کښې د شرعي اصل څخه پرته، د عقل او فاسد قیاس څخه کار واخلي. ولې متاسفانه بیا هم یو زیات شمیر خلق د وسیلې متعلق په دې عقیده دي چې الله پاک ته د ذواتو فاضلو واسطه ګول یو ضروري او لازمي امر دی! د وی په دې برخه کښې د خپل ناقص عقل او فاسد قیاس څخه کار آخلي او وایي:

دلته په دنیا کښې د حکومتونو تعامل او طرز العمل داسې دی چې کله والیانو، وزیرانو او نورو دولتي مشرانو ته غوښتنلیکونه یعنی عرائض د واسطو د سفارش نه پرته د عارضینو له خوا نیغ په نیغه وړاندې شي، نو بیا کله داسې وي چې هغه هیڅ د مسؤل مقام د پام لاندې راځي نه، او کله

ketabton.com - The Digital Library

داسې دې چې د عارض په کمته په کښې کوم مثبت او اغیز من اجراءات صورت نه نیسي، د غه راز دوئ وایي: کله چې څوک واسطه ونه لري نو صدراعظم، رئیس جمهور او پاچا ته یې په یواځې ځان ورتلل که ناشونې نه وي نو دزیاتو مشکلاتو ځخه خالي هم نه وي.

همدارنګه دوی وایي: کله چې یوسړی صدراعظم، رئیس جمهور او یا پاچا ته دوالیانو او یا وزیرانو په واسطه سره خپله عریضه او غوښتنلیك ور وړاندې کړي نو ذکرشوي دولتي مسؤلین بیاد خپلو والیانو او وزیرانو په خاطرسره د دغه سړي عریضې او غوښتنلیك ته نسبةزیات اهمیت ورکوي.

دوی د خپلو دغو خود ساخته مقدماتو په تعقیب وایي: عوام الناس یعنې عادي خلق په دې خاطرچې ګناه کاران دي نو د حاجتو نو د پوره کولو او دخپلو ستونزو او مشکلاتو د رفع کولو په برخه کښې ورله په کار دي چې ذوات فاضله، یعنې اولیایي کرام، نیکان بنده ګان واسطه کاندې چې د الله پاك دربارته یې غوښتنې وړاندې کړي.

دوی بیاد همدغه اتکل او مزخرف اعتقاد پربنیاد

ketabton.com - The Digital Library

د اولیایی کرامو او نیکانو بندګانو قبرونو او مزارونو ته ور د رومې او د غیر مشروع اعمالو او اقوالو مرتکب ګرځي .

د (الواسطة بین الحق والخلق) په نوم رساله چې پښتو ژباړه (ترجمه) یې ستاسې په وړاندې قرار لري، د اسلامي دعوت د یو مخکښي، مبارز او مجاهد شخصیت شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمه الله لخوا د دغه ډول واسطې نیولو د څرنګوالي یعنی مشروعیت او عدم مشروعیت په برخه کښې د قرآن کریم او نبوي احادیثو په رڼا کښې په ډیره مدلله توګه سره لیکل شوې ده، او د دغه مسئلې د وضاحت او روښانه کولو په لړ کښې یوه ډیره قیمتي او ارزښت ناکه رساله ده، او لکه چې محمود مهمند وایي: ددې وړ ده چې په طلاؤ سره ولیکل شي او په اسلامي ټولنه کښې د عمل او عقیدې د اصلاح په باب د استفادې وړ وګرځي، که لوستونکي د مطالعې په مهال ځېله کینه او تعصب شا ته وغورځوي نو هغه به ورته دا خبره مبالغه نه ښکاري حق او حقیقت ثابت او معلوم شي .

ګرانو لوستونکو! مخکښې لدې چې د نوموړې رسالې په ژباړه باندې پیل کوم لازمه ګڼم چې لومړی

ketabton.com - The Digital Library

د رانه د کتاب مؤلف شیخ الاسلام ابن تیمیه رح په لنډو د ولسو دروو پیژندل او بیا مو د یو څه وخت پیاره د څیړونکي په سریزه (مقدمه) کښې چې په څپل ذات کښې یوه ارزښتناکه او کتوره لیکنه ده مشغول وساتم، او دا په دې خاطر چې په آینده کې په مینه او رغبت سره څپلې مطالعې ته د کتاب تر پای پورې ادامه ورکړئ.

په پای کښې ستاسو توجو دې ټکي ته اړوم چې د څیړونکي سریزه له دې امله چې اوږده وه نو حلاشوې در ته ور نه کړل شوه او د شیخ د څپلې لیکنې سره یې تسلسل په نظر کښې و نیول شو چې په دې ترتیب سره تر (۱۷) مخه پورې سریزه ده او بیا د (۱۸) مخ څخه زمونږ د ترجمې منتخب کتاب شروع کیږي.

پس دا دې زه د وعدې مطابق په لومړي مقصد پیل کوم او د الله تعالی څخه سوال کوم چې مونږ ټولو مسلمانانو ته په صراط مستقیم باندې چې د منعوم علیهم غیر المغضوب علیهم ولا الضالین لاره ده تللو توفیق راکړي.

وصلی الله تعالی علی محمد و آله وصحبه اجمعین

قاضي محمد شعیب. کنړ افغانستان.

۸/۳/۱۴۱۵ هـ ق.

ketabton.com - The Digital Library

دَمُصنف لنډه پیژندنه

د ده نوم شیخ الاسلام تقی الدین ابو العباس احمد ابن عبد الحلیم بن عبد السلام بن عبد الله بن الخضر بن محمد بن تیمیّة الحرانی الدمشقی دی.

تیمیّة د ده نیا بی بی نوم دی چې اصلاً د ده د جد اعلی (محمد) مور وه او په خپله زمانه کښې یوه داسې عالمه، واعظه او تقوی داره ښځه وه، چې په خپل قابیل او سیمه کښې یې په علم، پوهه، ذکاوت او تقوی کښې ساری نه درلوده او بیا دهغې د اولاد په سلسله کښې تیمیه د هغه چاپیاره تخلص وګرځیدلو چې دهغې سره یې په علم او ذکاوت کښې مشابهت او ورته والی درلوده.

شیخ الاسلام ابن تیمیه رح په ۶۶۱ هـ ق کال کښې د ربیع الاول د میاشتې په (۱) لسمه د حران په ښار کښې زیږیدلی دی، او کله چې تاتاری یرغل ګرو قوتونو په ۶۶۷ هـ ق کال کښې په حران باندې یرغل وکړ نو شیخ د شپږ (۲) کلونو په عمر وچې والد صاحب یې دی او د کورنۍ نورو غړي د ځان سره واخستل، او دمشق ته مهاجر شول؛ ده په دمشق کښې خپلې زده کړې نه چې په حران کښې یې پیل کړې وه ادامه ورکړه، او

ketabton.com - The Digital Library

په لنډه موده کښې يې خپل تحصيلات پای ته ورسول.
څرنګه چې نوموړی د لوړ استعداد، قوی حافظې او اعلى زکاوت څښتن و، نو له دې کبله د خپل تحصيل په دوران کښې د هر فن په زده کړه کښې د ټولو همدرسو اندیوالانو، او ملګرو په نسبت سره ممتاز حيثيت او مقام درلود، ده به خپل درس په داسې توګه حافظې ته سپارلو چې کله به تر ينه کوم ملګری او يا استاذ پوښتنه وکړه نو ده به ورته خپل ټول درس په داسې ترتيب سره تير که لکه څنګه چې به يې استاذ درس ورکړی و، همدا وجه وه چې ټولو استاذانو به يې ستاينه او صفت کاوه او ملګرو به يې د ده د خدائ ورکړي استعداد په برخه کښې حسد مشروعه يعنې غبطه درلوده.
شيخ الاسلام ابن تيميه رح د هغو ربښتينو او واقعي علماؤ او مجاهدينو له جملې څخه دی چې د دعوت الی الحق په ميدان کښې يې په ژبه، قلم او توره سره د جهاد وظيفه ترسره کړيده، او خپل مسؤليت يې د خپل وس مطابق په پوره ايمان داری او خلوص سره رفع کړی دی.
د دعوت بنيادی مقصد يې د شرک او بدعاتو رد، د الله تعالى وحدانيت او يو والی ته د خلقو را بلل، او په اسلامي ټولنه کښې د رسول الله صلی الله عليه وسلم

ketabton.com - The Digital Library

د سنتو او طریقو معمول گرځول و، او په دغه لاره کښی دی د الله پاک نه پرته د بل چا څخه نه ویریده او نه یی ورله پروا ساتله.

ابن تیمیه رح د اسلام په تاریخ کښی د دعوت او جهاد په لاره کښی هغه ځلانده څیره ده چی خپل ټول عمری د علم په تحصیل، تدریس، تالیف، او د دین څخه د دفاع، او د اسلام د دښمنانو په مقابل کښی په قتال او جګړه کښی تیر کړی دی، او په دغه برخه کښی یی داسی ستونزی او کړاوونه گاللی دی چی تاریخ به یی تر قیامته هیر نکړی.

دی په خپل عمر کښی ډیر بیساره علمی ځواک خاوند و، الله پاک ورته په خپله مهربانی سره داسی علم او پوهه ورکړی وه چی د عقل خاوندان ورته حیران پاتی و.

حافظ عمر بن علی البزار لیکلی دی چی یوه ورځ دی د دی حدیث متعلق (لعن الله المحلل والمحلل له) و پوښتنه شوه نو ده په دی اړه داسی مفصل بحث وکړ چی یو لوی ټول کتاب ترینه جوړ شو.

ده دا هم لیکلی دی چی د تعجب ور خبره لا داده چی شیخ یو زیات شمیر لوی او کوچنی کتابونه په زندان کښی په داسی حال کښی تصنیف کړی دی چی د مطالعی لپاره ورسره هیڅ کتاب موجود نه و، او بیا هم ده له یاده څخه په ځینو

تالیفاتو کښې ټول هغه څه ذکر کړي دي کوم ته چې ضرورت
وُ؛ دغه ډول د مثال په توګه احادیث، آثار، د علماوُ اقوال د محدثینو
او مؤلفینو او د دوی د تالیفاتو نمونې یې په تفصیل سره
بیان کړي او لیکلي دي.

د غه راز ده د ټولو هغو کتابونو نمونې په کومو کښې
چې د غه احادیث، آثار او د علماوُ او محدثینو اقوال ذکر
دي، په فصل او باب سره په ګوته کړي دي، او چې کله د غه
تصانیف د څیړونکو لخوا د مطالعې لاندې نیول شوي دي نو
الحمدلله غلطي په کښې مندل شوې نه ده.

امام ذهبي لیکلي دي چې شیخ الاسلام ابن تیمیهرحمه الله لکه
څنګه چې د صحابه وُ او تابعینو د آراوُ او مسلکونو په باب
کافي معلومات او اګاهي درلوده، د غه راز یې د څلورو
مشهورو مذهبونو متعلق هم داسې مطالعه لرله چې کله
به ترینه په کومه مسأله کښې پوښتنه وشوه نو ده به ورته
په د غه مسئله کښې د څلورو واړه مذاهبو اقوال په تفصیل
سره مدلل بیان کړل.

ذهبي دا هم لیکلي دي چې ده د قرآن او سنت په استناد
سره په ډېرو مسائلو کښې داسې فتواګانې ورکړي دي چې
هغه په څلورو مذاهبو کښې وجود نه لري دغه ټول د لیکلي
دي چې نوموړي هیڅ کله د کوم معین او ټاکلي مذهب پر
اساس فتوی نه ده ورکړې بلکښې د هغه دلیل پر بنیاد یې

ketabton.com - The Digital Library

«صحيح»
حکم کړی چې د ده په نزد سیځی ثابت شوی دی. ذهبی
وایی په دی برخه کښی د ده مقصد د رسول الله صلی الله علیه وسلم
سنت او د سلف صالحینو طریقه ژوندی کول او رواجول ؤ.

علامه کمال الدین ابن زملکانی ویلی دی:

کله چې به د ده (شیخ الاسلام ابن تیمیة) نه د علم په یو فن
کښی سوال وشو او ده به په بحث شروع وکړه) نو اوریدونکی
اوریدونکی به داسی گمان کاوه چې گنی دی د دی فن څخه پرته
په بل فن باندی نه پوهیږی او داسی به ئی گڼله چې بل هیڅوک
د ده په شان په دی فن کښی معلومات نه لری.

دشیخ د علمی مجلس د حاضرینو جملې څخه د ابن الدوری
په نوم یو عالم وایی: دشیخ څخه یوه ورځ یو یهودی په
شعر سره چې (۸) آته بیتونه جوړ یدل د قدر په باره کښی
پوښتنه وکړه، پس شیخ لږه شیبه سکوت اختیار که او بیا ئی
په لیکنه باندی شروع وکړه، مونږ داسی گمان کاوه چې گنی په
نثر سره به یی ځواب نوشته کوی، ولی ده چې کله لږ وخت
روسته حاضرینو ته ځواب آوروه ولوستو مولیدل چې تقریبا
(۱۸۴) بیتونه یی د سوال د اشعارو د بحر او قافیی مطابق
لیکلی ؤ او د ټولو علومو او فنونو رعایت پکښی په کامله
توگه شوی ؤ.

د شیخ الاسلام ابن تیمیة د مناقبو د لیکونکو د جملې څخه
حافظ عمر بن علی البزار متوفی ۷۴۹ ه په خپل تالیف «الاعلام

ketabton.com - The Digital Library

العلیة فی مناقب ابن تیمیة، کښې لیکلي دي: شیخ به د رسول الله صلی الله علیه وسلم ذکر او یادونه د صلی الله علیه وسلم څخه پرته نه کوله او حمادي په الله پاندې قسم ورکړی چې ما د رسول الله صلی الله علیه وسلم د تعظیم، درناوي او اتباع په برخه کښې د ده څخه زیات بل څوک نه دی لیدلی، ځکه چې کله به په یوه مسئله کښې کوم حدیث موجود ؤ او دی به په دې پوه شوی دا بل حدیث په ذریعه سره نه دی نسخه شوی، نو هغه حدیث به یې معمول بها گرځولو او د هغه حدیث په تقاضا به یې فیصله او فتوه صادره وله او د نورو خلکو تا تو څخه به یې د بد هیڅ چا قول ته که هر څوک به ؤ کوم التفات نه کاوه.

شیخ د تالیف او تصنیف په ساحه کښې خاص او ځانګړی مهارت درلوده. او د هغه وجه ده چې تالیفات یې وا پره او غټ د مورخینو او حفاظو په قول سره د یوزر ۱۰۰۰ څخه زیات حساب شوي دي.

حافظ ابن قیم، حافظ ابن کثیر، حافظ ابن قدامه، او حافظ ابن ذهبي د ده مشهور د شاگردان دي، او د دغه پردل علمي شخصیتو نورد ذل او جامعي ته وړاندې کول د ده د علمي پیاوړتیا د جوته ونې په برخه کښې یو څرګند دلیل دی.

حافظ ابن کثیر په البدایه والنهایه، کښې لیکلي دي چې شیخ الاسلام ابن تیمیة د (۷۲۸) کال د ذي القعدې د میاشتې په (۲۰) نیټه د دوشنبې د شپې سحر مهال یعنې د

ketabton.com - The Digital Library

سیا صادق د راختلو په وخت په زندان کښې خپله روح خپل حقیقي مالک ته په داسې حال کښې وسپارله چې په زندان کښې یې د دننه قرآن کریم اتیا[۸۰] ځله ختم کړی و، او په یو اتیایم[۸۱] وار سره د سورة قمر اخرنی آیاتونو (اِنَّ الْمُتَّقِيْنَ فِيْ جَنَّاتٍ وَّنَهَرٍ فِيْ مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيْكٍ مُقْتَدِرٍ) ته رسیدلی و چې بیا د سورة رحمن د اول څخه متباقي قرآن مجید دوه مشهورو شیخانو: عبدالله بن المحب او عبدالله الزرعي الضریر چې شیخ رحمه الله به د دوی قرأت پیر خوښولو په همدغه ورځ د ده ته د غسل ورکولو څخه مخکښې ختم کړ.

څنو مورخینو لیکلي دي چې د شیخ په جنازه کښې (۱۵) زره ښځې او د (۶۰ نه تر ۲۰۰) زره پورې نارینه حاضر وو، او حافظ عمر بن علي البزار لیکلي دي چې د ده د جنازې د حاضرینو څخه یو تو لګی په دې خبره اتفاق لري چې په شیخ باندې د جنازې د لمونځ کونکو تعداد د پنځه سوو (۵۰۰) زره څخه زیات و، او تاریخ پوهان وایي چې د احمد بن حنبل د جنازې څخه وروسته دا دویمه جنازه وه چې په دومره لوی شمیر کښې لمونځ کونکي پکښې راجمع شوي و.

ابن کثیر وایي: د شیخ د مخلصینو د جملې څخه یو کس چې کله په جنازه کښې دومره زیاته ګڼه ګوڼه ولیدله نو په اوچت آواز سره یې او ویل: هکذا تکون جنائز

ketabton.com - The Digital Library

اهل السنة م یعنی د رسول الله صلی الله علیه وسلم
د سنتو د پیروانو جنازی همد غسی وی ! .
او د سید المرسلین، خاتم النبیین محمد صلی الله
علیه وسلم د پیروی پراساس یی په ژوند کښی هم سرمایه
صرف علم ؤ او د مرګ نه یی روسته هم یوازی علم په
میراث سره پریښود ځکه رسول الله صلی الله علیه وسلم
فرمایی علماء د انبیاؤ وارثان دی، او انبیاؤ د درهم او
دینار په میراث سره نه دی پریښی بلکښی هغوی علم
په میراث سره پریښی دی .
الله پاک دی په ده باندی د رحمتونو باران اوروی او جنت الفردوس
دی ور له نصیبه وکړی. آمین

(ژباړن)

ketabton.com - The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د شیرونکی سریزه

ان الحمد لله نحمده و نستعینه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا، و من سیّئات اعمالنا من یهده الله فلا مضل له، و من یضلل فلا هادی له و اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له و اشهد ان محمدا عبده و رسوله۔

امّا بعد: د الله تعالی او مخلوق، یعنی د الله پاک او بنده کانو ترمینځ د واسطې مسئله یقیناً چې ډېره "خطرناکه" خطره مهمه او دردناکه موضوع ده خوا فسوس چې اکثره مسلمانان ترینه غافل او ناخبره دي۔ او د همدغه غفلت نتیجه ده چې نن دغه اوس هام پرستۍ او بې لارې ته ورته او د مسلمانانو ذلت، شکست او سپکاوی وینو او ګورو یې او د هغه نصرت او تائید څخه د کوم وعده چې الله پاک له مونږ سره د شریعت په پیروۍ او په الله تعالی باندې د توکل کولو په صورت کښی کړې وه محروم او بې برخې یو، الله تعالی په خپل مبارک کتاب قرآن کریم کښی فرمایلي دي:

ketabton.com - The Digital Library

(وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ.) (۱)
«او حق دي په مونږ باندې نصرت د مؤمنانو»
همدارنګه الله تعالی فرمايلي دي:
(إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ) (۲)
که چيرې مدد وکړئ تاسې د الله د دين سره نو مدد به وکړي الله له تاسی سره او ثابت او ټينګ به کړي قدمونه ستاسو» د غه ډول فرمايي:
(وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ.) (۳)
او خاص ده لره دي عزت او غلبه او پيغمبر ده لره دی او مؤمنانو لره دی». همدارنګه يي فرمايلي دي
(وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) (۴)
او تاسو غالب يئ که چيرې يئ تاسو پوره ايمان والا»
او س د غه نصرت چيرته دی، د غه عزت چيرته دی، او د مسلمانانو د غه بر تري او غلبه چيرته ده؟!
د حق او خلق يعنی د الله تعالی او بندګانو ترمينځ د واسطې پيژندلو په برخه کښی خلق درې ډلې شوي دي:
(۱) يوه ډله هغه څوک دي چي هغوئ رسول الله صلی الله عليه وسلم د شريعت د تعليم او ښوونې په

(۱) سورة الروم: ۴۷ - (۲) سورة محمد: ۷ - (۳) منافقون: ۸
سورة آل عمران: ۱۳۹

ketabton.com - The Digital Library

برخه کښي د یواځنۍ واسطې په توګه نه مني -

دې دیوې پوچې دعوې په وجه دغه شریعت (خلقو)
یواځې د عوامو لپاره خاص کړی، او د علم الظاهر
په نوم سره یې مسمیٰ کړی دی، او د هغو عباداتو
په برخه کښي، په هغو اوهامو او خرافاتو باندې
استناد کوي، چې د وی یې علم باطن بولی او د ((کشف))
په نوم سره یې یادوي، او په حقیقت کښي هغه
بل څه نه دی صرف دروغ، ابلیسي وسوسې او شیطاني
واسطې دي چې د اسلام د اصولو او بنسټونو
څخه مخالفي دي،..

دوی د دغه مزخرفي عقیدې د رواجولو لپاره
هیڅ آوان داسې اوچتوي: ((حَدَّثَنِیْ قَلْبِیْ عَنْ
رَبِّیْ))!! یعنی زړه می راته د هیڅ رب څخه خبر
را کړې دی!!

دوی په دې لړ کښی د هغو علماؤ پورې ټوکې کوم
چې د شریعت پیروي، تقوی او مسخرې کوي او
وایی: د دې هیڅ مړ علم د مړی څخه حاصل کړی
دی، او د علم باطن پیروان بدون له کومې واسطې
څخه هیڅ علم د ژوندی او قیوم ذات څخه
حاصله وی، د دې د دغه فتنې په وجه ډېر عوام
تباه او بې لارې کړل، او د انحراف، فساد او ضلالت

ketabton.com - The Digital Library

په لوریې روان کړل.

د وې د بېرد غیرو مشروع امورد کوم چې د دوې په کتابو نوکښې لیکل شوې دې، مرتکب کرځیدلې دې، او دا هغه څه دې چې علمایې ددوی داسې ندادی کفر او قتلولو اسباب کښي.

د وې د شریعت د لومړې اصل څخه یا دا چې خبر نه دې، او یا دا چې په زوړه یې خپل قانونه په ناخبره کښې اچولې دې، ځکه د دغه اصل له مخې هرڅوک چې د الله پاك د هغه قانون او کتاب پرخلاف کوم چې الله تعالی په خپل نبي محمد صلی الله علیه وسلم باندې نازل کړې دې عمل وکړي نو هغه په یقیني توګه کافردی، او په کفرکښې یې هیڅ شك او شبه نشته ځکه الله تعالی فرمایلي دې:

«فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا» (۱)

ترجمه: پس نه ده داسې، قسم دی ستا په رب باندې چې نشي مؤمنان کیدای دوې تر هغه پورې چې حاکم کړي تا لره یعنې فیصله وکړي په تا باندې

(۱) نساء: ۶۵ -

ketabton.com - The Digital Library

په هغه معامله کښې چې پيدا شوی وی په منځ د دوی کښې بيا و نه مومی دوی په ځنيلوز رونو کښې ځينې کان د هغې فيصلې نه چې تاکړی دی، او وبيې منئ دوی په منلو سره يعنې بې له جګړی په خوښۍ سره -

د غه راز کله چې شيطان د دوی لپاره ځينې اعمال ښايسته وګرځول او د علم او دارنګه د علم درنا د لمنځه وړلو لپاره يې مقابله پيدا کړه نو نتيجه يې دا شوه چې په تيارو کښې روان شو او د ځينو او هامو او خيالاتو په جال کښې ګير شو، او بيا د همدغو پوچو او پرسو ده خيالاتو په تياره کښې د الله تعالی په عبادت باندې بوخت شول -

دوې په مثال د هغه چادی چې الله پاک د هغو په هکله په قرآن کريم کښې داسې فرمايلی دی:

(قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا، الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا، أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا) (۱)

(۱) کهف: ۱۰۳-۱۰۵

ketabton.com - The Digital Library

ترجمه: وو ایه آیا خبر د کړم تا سو ته په باره د تاوانی عمل والا وکښی، دا هغه کسان دی چې برباد دی عمل د دوی په ژوند د دنیا کښی، او دوی ګمان کوی چې یقینا دوی ښائسته عمل کوی، دا هغه خلق دي چې کفر یې کړی دی په آیاتونو د خپل رب او په ملاقات د هغه نو برباد دی عملونه د دوی پس وو به نه درود د دوی لپاره د قیامت په ورځ هیڅ تله بیا دغه طائفه خلق په متعدد ډلو باندی تقسیمل شوی دی چې په بیلا بیلو طریقو باندی روان دی او ځنی یې د ځنو نورو سره په جنګ او جګړه باندی اخته او مبتلا دی، او دا په دې خاطر چې دوی د صراط مستقیم څخه کومه چې د منعوم علیهم لاره لری واقع دی، او لکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم یې په خپل مبارک قول کښی یادونه کړې ده، د دغو ټولو فرقو او ډلو ځای د جهنم وور دی رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایی:

« سَتفترِقُ اُمّتی عَلٰی ثلاث وسَبْعین فرقةً ثِنْتَانِ و سبعُون فِی النّارِ، وَوَاحِدَةٌ فِی الجنّةِ وَهِیَ من کان عَلی مثلِ ما انا علیه واصحابی »

رواه ابوداؤد، والترمذی، والنسائی وابن ماجة بسند صحیح عن ابی هریرة رض -

ketabton.com - The Digital Library

«زردی دی چې امت به می په درې اویا ډ لــو تقسیم شي چې دوه او یا به یې په اورکښې وی یعنې جهنم ته به ځي او یوه ډله به په جنت کښې وی یعنې جنت ته به ځی، او دغه ډلــه هغه څوك دی چې په داسې دین، ملت اولار» ه دروی کومه چې ځما اوځما د ملګرو (صحابه وُ) طریقه، لار اودین دی»
دغه حدیث ابوداود، ترمذی، نسائی، اوابن ماجه په سیې سند سره د ابوهریره رضی الله عنه څخه روایت کړی دی -
۲- دویمه ډله د دوی څخه هغه څوك دي چې د دغه واسطې په برخه کښې یې د مبالغې نه کار اخستی دی او دځینې غلطې عقیدې په وجه یې د واسطې څخه داسې مفهوم اخستی دی چې هغه هیڅ د واسطې مفهوم او مقصد کیدلی نه شي؛ پس دوی د همدغه غلطې پربنا د رسول الله صلی الله علیه وسلم مبارك ذات او د نورو انبیاوو، او نیکانو خلقو ذوات واسطې نیولی دي او دا عقیده ه سـ ئي چې الله تعالی د بندګانو هیڅ عمل نه قبلوی مګر هله یې قبلوی چې په دغــو واسطو سره الله ته پنا ور وړی" او دغه واسطې د دوی لپاره د الله پاك په وړاندې وسیله وګرځی (تَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُــونَ عُلُوًّا كَبِيرًا)

ketabton.com - The Digital Library

الله منزه او مقدس ذات دی، او د پیرو لویو صفتونو څښتن دی، دوی چې څه وایي هغه د الله د شان سره مناسب نه دی - العیاذُ باللهِ دوی الله تعالیٰ په داسې صفت سره متصف وګرځولو چې حتی هغه ظالم او مستبد پاچایان چې په خپلو دراوانو کښې یې پیره داران او څوکیداران ودرولي وي، او د واسطو والاؤ نه په غیر بل څوك نه شي ورننوتلی هغه به هم په دغو صفتونو سره متصف نه کړی شي.

که واقعیت په نظر کښې ونیول شي نو دغه دول عقیده ساتل بیخي د الله تعر د کلام سره ضدیت لري ځکه الله پاك فرمایي:

﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ (۱)

ترجمه: او هر کله چې پوښتنه وکړي له تا څخه بندګان ځما، له حال زما څخه - نو بیشکه زه نژدې یم، قبلوم د عا د د عاکوونکي کوم وخت چې وغواړي له ما څخه، پس و دی منی حکمونه زما او ایمان دی راوړي پر ما ریتین دی وکړي په قبول د دعا سره، بنا یي چې دوی په سمه لاره محکم پاتې شي -

(۱) بقره : ۱۸۶ -

ketabton.com - The Digital Library

په دغه مبارک آیت کښې د یته ګوته نیول شوې ده چې الله تعالیٰ ته د رسیدو لپاره یوا ځنې واسطه په الله تعالیٰ باندې قوي او سپې ایمان لرل دي او بیا په مشروع طریقه باندې د الله پاک عبادت کول دي.

د غه راز په دې مبارک آیت کښې عبادت د ایمان څخه ځکښې ذکر شوی دی، او دا ی‌یې ښکارندوي دي چې خلق د یته متوجې شي چې عمل صالح یعنې نیک عمل ډیر زیات ارزښت او اهمیت لري او د الله تعالیٰ د رضا حاصلولو او جنت ته د تللو لپاره یو ضروري شرط دی او الله تعالیٰ چې په قرآن کریم کښې د کومې وسیلې ذکر کړې دې د هغې څخه هم مقصد طاعات او نیک عملونه دي، او دا هغه یوا ځنۍ واسطه ده چې تا الله پاک ته نژدې کوي، او د الله تعالیٰ د رحمت د روازې درته پرانزي او جنت ته دې ور رسوي. لکه څنګه چې الله تعالیٰ فرمایلي دي:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ) (۱)

ترجمه: اې ایمان والاؤ! وویریږئ د الله تعالیٰ نه او ولټوئ خاص الله تعالیٰ ته نژدې والې په

(۱) مائده: ۳۵

ketabton.com - The Digital Library

طاعت سره، او جهاد وکړئ په لار د الله تعالیٰ کښې
د دې لپاره چې کامیاب شئ یعنې مراد ته ورسیږئ.
الله پاک د هغه جهالو او ناخبرو خلقو د سپکاوی
او سپورتیا په برخه کښې چې د الله تعالیٰ نیک بندګان
یې، وسیله نیولي دي داسې فرمایلي دي:

«أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ
الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ
وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ ۚ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ
مَحْذُورًا» (١)

ترجمه: هغه کسان چې دوی یې عبادت کوي
«رامدد شه ورته وایي» په خپله هغوې خپل رب ته
نږدې والې لټوي چې کوم یو به له دوې نه ډېر
نږدې وي (الله ته)، او امید لري دوې د رحمت د
هغه (الله) او ویریږي د عذاب د هغه نه یقیناً ستا
رب له عذابه ویره کیدای شي.

په دغه مبارک آیت کښې دا خبره په ډاګه
شوې ده چې نیک اعمال الله تعالیٰ ته د تقرب
حاصلولو یواځنۍ لار ده، او د دینه پرته بله کومه
لار الله پاک ته د نږدې کیدو لپاره وجود نلري
او هغه نیک بندګان چې دوې وسیله نیولي دي

(١) الاسراء: ٥٧.

ketabton.com - The Digital Library

هغوي په خپله دخپل ځان لپاره دغې و سیلې ته احتیاج او ارتیا لري .

دغه ناپوهه خلق په دې خاطرچې ستومانه نشي د دغو واسطو په ذوا تو باندې اتکاکوي او د خپلې غلطۍ او تیروتنې پروجه نه نیک اعمال ترسره کوي او نه د هرامو څخه ځانونه ساتي .

د مسلمانانو د خطاکیدو او انحراف لویه وجه داده چې دوی د الله تعالیٰ هغه مبارك قول چې په هغې کښې یې د آدم علیه السلام د ټول اولاد سردار جناب محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم ته په خطاب کولو کښې فرمایلي دي :

(قُلْ لَآ اَمْلِكُ لِنَفْسِيْ نَفْعًا وَّلَا ضَرًّا) (۱)

هیرکړي دي او یا تر بینه هیرشوې دي ، ځکه په دغه آیت کښې الله پاك فرمائیي :

پیغمبره ! دوی ته او وایه چې زه دخپل ځان لپاره نه دګټې رسولو مالك یم ، او نه دضرر د دفع کولو مالك یم .

د غه راز د رسول الله صلی الله علیه وسلم هغه قول چې خپلې ګرانې لور فاطمې رضی الله عنها ته یې یکښې فرمایلي دي : ای فاطمې ! دخپل ځان د نجات لپاره عمل

---

(۱) اعراف : ۱۸۸ -

ketabton.com - The Digital Library

د کړه لګه چې زه تا د الله تعالیٰ د عذاب څخه نشم خلاص ولی. (۱)

دغه ډول د رسول الله صلی الله علیه وسلم دغه قول چې فرمایي. کله چې انسان مړ شي نو دهغه عمل قطع شي مګر د دری څیزو نو ثواب ورته رسیږي چې هغه صدقه جاریه ده، علم نافع دی او ولد صالح دی چې دعا ورته کوی.

دغه حدیث چې معنایې ذکر شوه مسلم روایت کړی دی.

په دې باره کښې د عمر رضی الله عنه له پلوه دعباس رضی الله عنه په دعا سره وسیله نیول، او د رسول الله صلی الله علیه وسلم مبارک ذات وسیله نه نیول یوداسې قناعت بخش دلیل دی چې حتی که په نصوصو کښې دانبیاؤ او صالحینو په ذواتو باندې د وسیلې نیولو څخه منع هم نه وی راغلې، نو د دغه طائفې درد پاره همدغه کافی ؤ.

دغه ډول د امام ابوحنیفه رحمة الله علیه یو ډیر ارزښتناک قول د رمختار او دا حناف بعضو نورو کتابونو په دې برخه کښې داسې نقل کړی دی: «وَاَکْرَهُ اَنْ یَّسْاَلَ اللهَ اِلاَّ بِاللهِ» دی وایی: زه دا خبره بده ګڼم چې د الله تعالیٰ څخه پرته په

---

(۱) دغه حدیث چې معنائې ذکر شوه بخاری روایت کړی دی.

ketabton.com - The Digital Library

بلکه باندې د الله نه سوال شي.
همدارنګه که الله پاک ته د ذکرشویو ذواتو
ذوات واسطه نیول جائز وای نو خامخا به یې ذکر
په هغو د عاماً نوکښې راغلې وای چې په قرآن
کریم او احادیثوکښې موجودی دی.
هو: کله چې د یو مسلمان سره دا شوق پیدا
شي چې الله پاک ته په وسطو سره ځان نژدې کړي
نو کولې شي چې د الله پاک څخه د الله په ذات
یا د هغو اعمالو د جملې څخه په یو عمل یا د الله تعالی
د نوموڼو څخه په یو نوم، او یا د ده د صفتو نو څخه
په یو صفت باندې سوال وکړي.
(۳) - د مسلمانانو څخه ځنی داسې کسان دي چې
هغوي د الله او بندګانو ترمنځ د غه واسطه یو
رسالت ګڼي چې بیا د غه رسالت د تبلیغ، تعلیم او
تربیې څخه عبارت بولی، د غه ډول د وې د د غه
رسالت اهمیت، او ورته د بشری ټولنی د ضرورت
او اړتیا اندازه هم درک کړي ده، او همدا وجه ده
چې دوی په ډیرې چلتیا سره محمد رسول الله صلی
الله علیه وسلم ته یعنې د رسول الله صلعم شریعت
ته ور درومې ترڅو د وحې په رڼا کښې د ده په
دین باندې د ځان پوهه ولو په برخه کښې دی

ketabton.com - The Digital Library

رسول الله صلی الله علیه وسلم) یوستره واسطه او عظیمه وسیله ونیسی. پس دوی له همدې امله د رسول الله صلی الله علیه وسلم سیرت او سنت ته لوی لکه څنګه چې قرآن کریم لوی او شعاریې په دې برخه کښې د الله پاک د غه مبارک فرمان دی:

(قَدْ جَآءَكُم مِّنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُّبِينٌ يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ) (۱)

ترجمه: یقیناً راغلی دی تاسو ته د الله له طرفه نور (رڼا یعنی محمد ص) او کتاب واضح بیان والا چې ښیونه او هدایت کوی په هغوی له هغې سره الله تعالی هغه چا ته چې تابعداری کوی د رضا دده په طرف د لارو د سلامتیا، او اُو باسي دوی له تیارو (د کفر، شک، جهل، څخه نور (رڼا د ایمان، یقین، علم، ته په حکم خپل سره، او هدایت ښودنه، کوی دوی ته په طرف د لارې سمې صافې (د توحید).

د غه ډله هماغه ناجیه فرقه ده چې په وړاندې ذکر شوی، حدیث کښې ور ته ګوته نیول شوې ده

---

(۱) مائدة: ۱۵:۱۶ -

ketabton.com - The Digital Library

او د جنت زیری ورته ورکړل شوي دي .

امّا متأسفانه د دغه فرقې د پلی لاره ډیره زیاته سخته او ازغنه، یعنې د مشکلاتو او کړاوو نوځکه ډکه لاره ده، ځکه حقیقي اسلام غریب او نا آشنا ګرځیدلی دی، او اکثرو مسلمانانو ورته شاوی اړولي دي او د ځانونه یې ورته په لرې مسافه کښې نیولي دي، او د واقعي اسلام په بدل کښې یې بدعات او خرافات معمول او مروج ګرځولی دی .

د غه مصیبت او فتنه د ډیری پخوانی زمانی ځخه را په دې خوا جریان لری او مصلحینو په کښې د اصلاح لپاره په ډیر تکلیف سره خپل رول لوبولی دی. عمربن عبد العزیز رضی الله عنه د دوئ د جملی ځخه په دې هکله داسې ویلي دي:

مونږ د یو داسې کار د اصلاح لپاره کار شروع کړی دی چې د الله پاک نه پرته بل څوک په دغه لاره کښې مرسته نشی کولې، دا داسې یوه لاره ده چې د سپین ږیرو او مشرانو ژوند پکښې پای مومي، او واړه او صغیر هلکان پکښې ځوانۍ ته رسیږی، دی وایي: یوا طرافی او بانډه چی به، یو تا وره او نارو ا عمل تر سره کوی او د اکمان به ور باندی کوی چی دا دین دی او حال دا چی هغه به د الله (ج) په نزد

ketabton.com - The Digital Library

باندې دین نه وي.»

د اسلام او مسلمانانو د غه ډول حال په باره کښې د رسول الله صلی الله علیه وسلم دیوحدیث مفهوم داسې دی:

د اسلام منونکي لکه څرنګه چې په ابتداء کښې غرباء او کمزوري وُ، دارنګه په آخره کښې به هم غرباؤ ته پاتې وي پس ښیک مرغه او مبارک دي وي حال د غریبانو -

د غو غرباؤته رسول الله صلی الله علیه وسلم په خپل مبارک قول کښې د جنت زیری په دې ډول سره ورکړی دی:

«سَتَفْتَرِقُ اُمَّتِیْ عَلٰی ثَلٰثٍ وَسَبْعِیْنَ فِرْقَةً اِثْنَتَانِ وَسَبْعُوْنَ فِی النَّارِ، وَوَاحِدَةٌ فِی الْجَنَّةِ وَهِیَ: مَنْ کَانَ عَلٰی مِثْلِ مَا اَنَا عَلَیْهِ وَاَصْحَابِهِ

دغه ناجیه فرقه » د الله پاک د عذاب څخه نجات مندونکې ډله» یقیناً هغه څوک دي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم داحادیثو پیروي، الله پاک دې ورله مرې مرحوم وګرځوي او د ژوندو په ژوند کښې دې ورله برکت واچوي او د خپل قوت اوطاقت په ذریعه دې ورسره مدد او مرسته وکړي ځکه همدوي دي چې د هدایت او لارښوونې ستوري

ketabton.com - The Digital Library

او مشالونه دی، او د تقوی او سمی لاری په لور بلو نکی او داعیان دی، چاچې د دوئ سره دښمنی کړې ده نو هغوی هلاک شوی دی، او چا چې د دوی پیروی پریښې ده نو هغوی ګمراه شوی دی، د دوی دعوت بالکل علنی او ښکاره دی، او د حق په لاره کښی د ملامت شو یو د ملامتیا څخه نه و یریږی

او س نو ره خبره شیخ الاسلام ابن تیمیه(رح) ته پریږد و چی د دغه واسطه په حقله ار زښت نا که رساله (الواسطة بين الحق والخلق) کښی تشریح او رو ښانه کړې.

دا رساله د د ې و رړ ده چی په طلاؤ یعنی په سرو زرو سره و لیکل شی او مسلمانان یی په پوره سوچ او فکر سره و لولی تر څو د غفلت د خوب څخه را بید ار شی او د نصرت، قوت او سر لوړی په لو ری ګامونه او چت کا ندې او د انبیاوو او نورو نیکانو بندګانو قبرو نو ته نیتې د ل او پرې وتل، او په عاجزئ، ذلت او سر ښکته کولو سره یی د د دربارونو د د روازو مسح کول او ښکلول پریږدی۔

وصلی الله علی سیدنا محمّد معلم الخیر، وعلی آله وصحبه وسلم۔

محمود مهدی الاستانبولی۔

ketabton.com - The Digital Library

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

﴿قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ وَسَلٰمٌ عَلٰى عِبَادِهِ الَّذِيْنَ اصْطَفٰى آللّٰهُ خَيْرٌ اَمَّا يُشْرِكُوْنَ﴾ (۱) اَمّا بعد:

دغه رساله د هغو د ډو کسانو د بحث په باره کښې د پرې کړې په غرض ليکل شوې ده کوموچې يو بل سره په خپل منځ کښې مباحثه درلوده، اويو کس د دغو دواړو څخه وديل:

د الله پاک اوزمونږ ترمنځ څا مخا يوې واسطې ته ضرورت دی ځکه مونږ د دغه واسطې څخه پرته الله پاک ته د تقرب اورسيدو توان اووس نه لرو.

د الله ج او بندګانو ترمنځ د واسطې معنی

الحمد لله رب العلمين - ثنا او ستاينه يوازې الله لره ده چې رب د مخلوقاتو دی. که د دې خبرې مقصد داوی چې مونږ ته د الله تعالی د حکم بيانولو رسولو کښې حتما يوې واسطې ته ضرورت دی؟

(۱) سورة نمل (۵۹) ترجمه: دوا يه ای محمده! چې ټولې ثنا ګانې او ستاينې خاص الله لره دي او سلام دی په هغه بندګانو د ده چې غوره کړې دی الله آيا الله غوره دی يا هغه څه چې شريکوی يې د وی د الله سره.

ketabton.com - The Digital Library

نو دا یوه پر ځای او حقه خبره ده، ځکه مخلوق په دې نه پوهیږي چې الله پاک د کوم شي سره مینه لري، په کوم باندې خوښیږي، د کوم عمل په تر سره کولو باندې یې امر کړی دی، او د کوم شي د کولو څخه یې منع کړې ده، او د غه راز د هغو د ستانو لپاره یې څه ډول درجې او نعمتونه تیار کړي دي، او د هغو د ښمنانو لپاره یې د کوم کار په کولو سره د عذاب ورکولو وعده کړې ده، او دا رنګه هغه عذابونه په څه ډول او څنګه دي.

د غه ډول مخلوق ته د الله تعالی د اسماؤ حسنی (ښکلو نومونو) او عالیه صفاتو د پیژندلو په برخه کښې چې عقل د هغو د معرفت څخه عاجز دی، معلومات نه ؤ، د غه راز د دې نور امثال دي چې انسان ئې حاصلول ور باندې د انبیاؤ علیهم السلام پودې کوم چې الله جل جلاله هغو بندګانو ته رالیږلي دي رتباط او اړه تیا لري.

پس هغه کسان چې د پیغمبرانو پیرو او ور باندې ایمان لرونکي دي هم دوی هدایت مند دي او هغه کسان دي چې د الله پاک پرنز د باندې د درنښت او قرب مقام لري او په دنیا او اخرة کښې د اوچتو درجو او عزت خاوندان دي.

ketabton.com - The Digital Library

اَمّا هغه څوک چې د انبیاؤ مخالفین دی هغوی په یقینی توګه لعنتیان دی او په دنیا او آخرت کښې د خپل پروردګار د هدایت څخه محروم او بې برخې دی

چا چې قرآن ولوستلو او عمل یې وربانندې وکړ نه به ګمراه شي او نه به بدبخت شي

په دې برخه کښې رب العزت داسې فرمایلي دي:
﴿يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ إِمَّا يَأۡتِيَنَّكُمۡ رُسُلٞ مِّنكُمۡ يَقُصُّونَ عَلَيۡكُمۡ ءَايَٰتِي فَمَنِ ٱتَّقَىٰ وَأَصۡلَحَ فَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ ـ وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَا وَٱسۡتَكۡبَرُواْ عَنۡهَآ أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ (۱)

ترجمه: ای اولاد د آدم علیه السلام که را غلو تا سو ته پیغمبران ستاسې له جنس نه چې بیانوی په تاسو باندی آیتونه زمونږ نو هر هغه کس چې ځان یې وساتلو د بد و کارونو نه او خپل عمل یې اصلاح کړو نو نه به وی هیڅ ویره په دوی او نه به دوی غمژن کیږی.

او هغه کسان چې زمونږ آیتونو ته یې نسبت د دروغو

(۱) اعراف: ۳۵، ۳۶

ketabton.com - The Digital Library

وکړو او سرکشي یې وکړه د تیلولو د هغې نه هغه کسان او سیدونکی دا اور (یعني دوزخ) دی، دوئ په دغه اورکښې همیشه وی۔

همدغه ډول الله تعالیٰ فرمایي:

(فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ، وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَىٰ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَىٰ وَقَدْ كُنتُ بَصِيرًا، قَالَ كَذَٰلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا وَكَذَٰلِكَ الْيَوْمَ تُنسَىٰ) (۱)

ترجمه: پس که راغې ز ما له طرفه تاسو ته هدایت نو هر چاچې متابعت وکړو د هدایت زما پس نه به دی گمراه کیږی (په دنیاکی) او نه به بد بخت شی (په آخرت کښې)، او هر چاچې زماله یاده مخ وگرځاوه، پس بیشکه د ده ته دی گزران (ژوندون) تنګ او پورته به کړو مونږ دلره په ورځ د قیامت کښې ړوند، و به وایی (دغه ړوندکافر) اې ربه ځما ولې دي پاڅول زه ړوند حال داچې زه بینا وم (په دنیاکښې) و به وایی دغه شان راغلې وې تاته آیاتونه ځمونږ پس هیرکړې وې تا هغه، او هم دغه شان به نن ورځ ته هم هیرکړی شې

(۱) طه : ۱۲۳-۱۲۶ -

ketabton.com - The Digital Library

دغه ډول د دوزخیانو د حال بیانونو

په لړ کښې الله تعا داسې فرمایلی دي:

(كُلَّمَآ أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَآ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ، قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَآءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ) (۱)

ترجمه: هر کله چې وغورځولی شي دوزخ ته یوه ډله، د منکرانو، نو پوښتنه به وکړي له هغوی نه څوکیداران (پیره داران) د دوزخ، آیا نه وُ راغلی تاسو ته (ای منکرانو) ویرووونکی (پیغمبر په دنیا کښې) نو وبه وایي (منکران) هو په تحقیق راغلی وُ مونږ ته ویرووونکی خو دروغژن وبالَه مونږ دی او وویلَ مونږ (هغوی ته چې) نه دی رالیږلی الله هیڅ شی نه یئ تاسې مگر په گمراهی لوی کښې.

دغه ډول الله تعالی فرمایلي دي:

(وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَآءُوهَا فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ

(۱) سورة ملك: ۸، ۹ -

ketabton.com - The Digital Library

خَزَنَتُهَا اَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ اٰيٰتِ رَبِّكُمْ وَيُنْذِرُوْنَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا، قَالُوْا بَلٰى وَلٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ - (۱)

ترجمه: روان به کړی شي کافران په ټپل وهلوسره جهنم ته ډلې ډلې تر هغه وخته پورې چې راشي دوئ دوزخ ته، نو پرا به نستی شي دروازې د هغې او به وایی دوی ته محافظان (څوکیداران) د دغه دوزخ آیا نه وُ راغلی تاسی ته رسولان ستاسی د جنس نه چې لوستل به دغه رسولانو پر تاسی آیتونه د قرآن د رب ستاسی، او ویره ول به دوی تاسی لره له ملاقات د دغه ورځې ستاسی نه، وُ به وایی دوی (کفار) ولې نه راغلی وُ مونږ ته او لوستلی یې وُ مونږ ته، لیکن ثابت شو حکم د عذاب پر کافرانو۔

ابن عباس رضی الله عنهما د قرآن کریم د معمول گرځولو په برخه کښی داسی ویلي دی:

چاچی قرآن ولوستلو او هغه څه چې په قرآن کریم کښی دی په هغې یې عمل وکړ نو الله پاک یې متکفل دی نه به په دنیا کښی گمراه او بې لاری شی او نه به په آخرت کښی بد بخت بد مرغه شی

(۱) سورة الزمر: ۷۱ -

ketabton.com - The Digital Library

رسولان د الله او بندګانو ترمنځ د احکامو رسولو په برخه کښې واسطې دي.

الله جل جلاله په خپل مبارک کتاب قرآن کریم کښې فرمایلي دي:

(وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ. وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ.) (۱)

ترجمه: او نه لیږو مونږ رسولان مګر زیری کونکي (مؤمنانوته په نعیم سره)، او ویره وونکي (کفاروته له جحیم څخه)، پس هر چا چې ایمان راوړ او اصلاح یې کړه (عمل یې په طاعت سره)، نو نه به وي هیڅ قسم ویره پر دوی باندې او نه به دوی خفه کیږي، او هغه کسان چې دوی نسبت د دروغو کوي آیتونو زمونږ ته وبه رسیږي دوی ته عذاب په سبب د هغې چې دوی فاسقان دو.

همدغه ډول الله تعالی د قرآن کریم په بل ځای کښې فرمایلي دي:

(إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ

---

(۱) د انعام سورة: ۴۸ او ۴۹ نمبر آیتونه.

ketabton.com - The Digital Library

وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ وَالْاَسْبَاطِ وَعِيْسٰى وَ
اَيُّوْبَ وَيُوْنُسَ وَهٰرُوْنَ وَسُلَيْمٰنَ وَاٰتَيْنَا
دَاوٗدَ زَبُوْرًاۚ وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنٰهُمْ عَلَيْكَ
مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَّمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ
وَكَلَّمَ اللّٰهُ مُوْسٰى تَكْلِيْمًاۚ رُسُلًا مُّبَشِّرِيْنَ
وَمُنْذِرِيْنَ لِئَلَّا يَكُوْنَ لِلنَّاسِ عَلَى اللّٰهِ
حُجَّةٌۢ بَعْدَ الرُّسُلِ ».(۱)

ترجمه: بیشکه چې مونږ وحې کړې ده تا ته لکه څنګه چې وحې کړې وه مونږ نوح علیه السلام ته او نورو انبیاؤ ته پس له هغه نه، او وحې کړې ده، مونږ ابراهیم ته او اسمعیل ته او اسحٰق ته او یعقوب ته، او اولاد هغوی او عیسیٰ ته او ایوب ته او یونس ته او هارون او سلیمان ته، او ورکړې وو مونږ داود ته زبور، او وحې کړې وه مونږ ډیرو رسولانو ته چې بیان کړي دي مونږ د هغوی تا ته مخکښې له دینه او نورو ډیرو رسولانو ته چې هغوی مونږ نه دي بیان کړي تا ته او خبرې کړي دي الله تعالیٰ موسیٰ سره خبرې کول او لیږلي مودي رسولان زیري ورکوونکي او ویره ورکوونکي د دې لپاره چې نه وي خلکو لره په الله باندې دلیل او بهانه پس د لیږلو د رسولانو نه.

(۱) سورة النساء: ۱۶۳ - ۱۶۵ -

ketabton.com - The Digital Library

هَمُودَا رَنګه الله تعالیٰ فرمایی:

«اَللّٰهُ یَصْطَفِیْ مِنَ الْمَلٰٓئِکَةِ رُسُلًا وَّمِنَ النَّاسِ» (۱)

ترجمه: الله غوره کوی رالیږلی شوي له فرښتو او له خلکو نه.

او دا د دغه ټولو ملتونو د پیروانو لخوا مسلمانان نکه یهودیان او نصرانیان شول، په اتفاقی توګه یو منلی شوی حقیقت دی، ځکه د وی کرد د الله او بندګانو ترمنځ د الله له طرفه د حکم او خبر رسولو په برخه کښی د واسطو په ثبوت باندی چی هغه واسطې د انبیاؤ علیهم السلام څخه عبارت دی قائل دي.

پس د دغه واسطو څخه چی څوك منکر شی هغه د دغه ټولو ملتونو او ادیانو د پیروانو په نزد په اتفاق سره کافر دی.

هغه سورتونه چی الله پاك په مکه مکرمه کښی نازل کړی دی، لکه سورة انعام، اعراف او د (الر) او (حم) او (طس)، والا سورتونه او د دی په شان نور سورتونو شو، په د غو کښی د هغه مضامینو بیان دی کوم چی د دین اصول او بنسټونه دی لکه

---

(۱) سورة حج : ۷۵ -

ketabton.com - The Digital Library

په الله او رسول ئې تو د الله او په ورځ د آخرت باندې ایمان لرل شو -

الله تعالی د خپلو پیغمبرانو سره د نصرت او کومک کولو ژمنې او د غه راز یې د کافرانو د هلاکت د څرنګوالي قیصې چې پیغمبرانو یې د روغ ژبې نه لي وو بیان کړي دي او فرمایلي دي :

(وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِيْنَ. اِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُوْرُوْنَ - وَاِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغٰلِبُوْنَ) (۱)

ترجمه: او بیشکه زمونږ وعده د خپلو بندګانو پیغمبرانو په باره کې صادره شوې ده چې بیشکه پیغمبران هم دوی ته به مدد ورکول کیږي، او بیشکه لښکري زمونږ خامخا هم دوی غالبه راتلونکي دي (پر کافرانو)

هم د غه ډول الله تعالی فرمایلي دي :

(اِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُوْمُ الْاَشْهَادُ) (۲)

ترجمه: بیشکه چې مونږ خامخا مدد کوو له خپلو رسولانو سره او مدد کوو له هغو کسانو سره چې ایمان یې راوړي دي په ژوند د دنیا کښې او په هغه ورځ چې قائم به شي (ودریږي) شاهدان (له ملائکو، انبیاؤ ، او مؤمنانو)

---

(۱) سورة صٰفٰت: ۱۷۱-۱۷۳ - (۲) سورة مؤمن ۵۱ -

ketabton.com - The Digital Library

پر منکرانو باندی۔

او پیغمبران هغه ډول واسطی دی چی د دوی اطاعت، پیروی او تابعداری حتمی او ضروری ده لکه چی الله تعالی فرمایلی دی:

(وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا لِيُطَاعَ بِاِذْنِ اللّٰهِ)(۱)

ترجمه: او مونږ نه دی لیږلی هیڅ رسول (مگر) لیکلی مو دی، د دې لپاره چی د ده حکم دي او منلی شی د الله په حکم سره۔

او همدارنگه الله تعالی فرمایلی دی:

(قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّوْنَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُوْنِيْ يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ) (۲)

ترجمه: ووایه ای محمده! دوی ته، که چیرې یئ تاسی چی محبت کوئ له الله سره نو پس څما تابعداری وکړې، نو محبت به وکړي الله پاک له تاسو سره۔

همدغه ډول الله تعالی فرمایلي دی:

(فَالَّذِيْنَ آمَنُوْا بِهٖ وَعَزَّرُوْهُ وَنَصَرُوْهُ وَ اتَّبَعُوا النُّوْرَ الَّذِيْ اُنْزِلَ مَعَهٗ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ۔) (۳)

---

(۱) نساء: ۶۴- (۲) ال عمران: ۳۱ - (۳) اعراف: ۱۵۷

ketabton.com - The Digital Library

ترجمه: پس هغه کسان چې ایمان یې راوړ په ده (محمد) او تعظیم یې وکړ ده او مدد یې وکړه دهٔ او پیروي یې وکړه د هغه نور (رڼا) چې نازل کړی شوی ده ده سره، دغه ستایلي شوی کسان هم دوی خلاصي مونډونکي دي.

او د قران کریم په بل آیت کښې الله تعالی فرمایلي دي

(لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللهَ كَثِيرًا) (۱)

ترجمه: بیشکه ده تاسو لره په (کارد) رسول الله کښې پیروي نیکه د هغه چا له پاره چې امید لري د ثواب الله (او امید لري) د ثواب او نعمتو نو د روستنۍ ورځې (قیامت) او یاد وي الله لره ډیر.

غَیرِ مَشرُوع وَاسطه

که د واسطي څخه یې مقصد داوي چې د بنده له پاره حتما داسي واسطي ته ضرورت دي چې ورله په جلب منافع کښې او د فع د اضرار وکښې واسطه او مرستندوي وګرځي او بنده دغه واسطي ته د مثال په توګه د روزي ، نصرت

---

(۱) سورة احزاب: ۲۱ -

ketabton.com - The Digital Library

او هدایت غوښتلو په برخه کښې رجوع کوئکی او وسی او د حاجت سرکولو په امید تر پنه د هغلو حاجتونو د پوره کولو سوال وکړی، نو دا هغه عظیم او خطرناک قسم شرک دی چې الله پاک د هم د غه شرک په اساس مشرکان کافران بللی دی ځکه چې دوی اد الله تعالیٰ نه په غیر بل څوک متصرفین او سفارشیان نیولی وُ او هغوی یې د نفع او نقصان، مالکان ګڼل او حال دا چې سفارش د الله تعالیٰ د اذن او اجازی پوری اړه لری، الله پاک په دی باره کښې داسې فرمایلی دی:

(اَللّٰهُ الَّذِیْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَیْنَهُمَا فِیْ سِتَّةِ اَیَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰی عَلَی الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ مِنْ وَّلِیٍّ وَّلَا شَفِیْعٍ اَفَلَا تَتَذَكَّرُوْنَ) (۱)

ترجمه: الله هغه ذات دی چې پیدا یې کړل اسمانونه او ځمکه او هغه څه چې په منځ د دی دواړو کښې دی په شپږ ورځو کښې بیا استوی وکړه ده په عرش باندې نشته دی تاسو لره بې له ده نه بل څوک دوست او سفارش کوئکی، ایا پند نه قبلوئ تاسو؟.

دا رنګه الله تعالیٰ فرمایلی دی:

---

(۱) سورة السجدة: ۴ -

ketabton.com - The Digital Library

(وَأَنذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَن يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُم مِّن دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ) (۱)

ترجمه: او ویره وه په دې قرآن سره هغو کسانو لره چې ویریږي له دینه چې جمع به کړی شي ددوی خپل پروردګار ته، نه به وي دوی لره سوا دالله نه دوست بچ کونکی او نه سفارشی (شفاعت کونکی) ددی له پاره چې دوی پرهیزګاری وکړی.

فرښتو او انبیاؤ سره د تکلیف لرې کولو واک نشته.

په دی هکله الله تعالی فرمایی:

(قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا) (۲)

ترجمه: ووایه (ای محمده!) دوینه چې را وبلئ تاسو هغه کسان چې تاسو ورباندې سوا دالله نه دمدد ګمان کوئ پس هغوی اختیار نه لری د تکلیف لرې

---

(۱) انعام: ۵۱ - (۲) الاسراء: ۵۶، ۵۷ -

ketabton.com - The Digital Library

کولو تاسونه، او نه داسانه ولو او بدله ولو اختیار لری. هغه کسان چې د دوی یې عبادت کوی (رامد د شه ورنه وایی) په خپله هغوی خپل رب ته نژدې والی لټوی چې کوم یو به له دوی نه ډیر نژدی وی (الله ته) او امید لری دوی د رحمت د هغه (الله) او ویریږی د عذاب د هغه نه یقینا ستا د رب له عذابه ویره کیدای شی.

هم دغه راز الله تعالیٰ فرمایلی دی:

(قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ، وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ) الآیه - (۱)

ترجمه: و وایه (د و بیته ای محمد ﷺ!) و بولئ تاسو هغه معبودان چې گمان به کاوه تاسو په دوی بانْدې د آلهه وُ، په غیر د الله نه چې د دوی اختیار نه لری د یوی ذری په اندازه، نه په اسمانونو کښې او نه په ځمکه کښې او نشته دی هیڅ حصه او شراکت د دوی د غو معبودانو لره په آسمان او ځمکه کښې (پیدا کولو ته او بنکته) او نشته دی د غه الله لره د دوی نه هیڅوک

---

(۱) سورة سبا: ۲۲، ۲۳ -

ketabton.com - The Digital Library

مددګار، او کېږي نه رسوي شفاعت او سفارښت په نزد د الله، مګر شفاعت د هغه چاچې اجازه ورکړي الله هغه ته، یا د هغه چا لپاره چې د هغه په حق کښې د شفاعت کولو اجازت وشي.

د سلفو یوې ډلې ویلي دي: ځنې قومونه وو چې هغوئ به د هغلو حاجتو نو د سر کولو له پاره عیسی علیه السلام او عزیر علیه السلام او فرښتې بللې، نو الله پاک دو یته د دې حقیقت څرګند ه ونه وکړه چې فرښتې او انبیاء نه د دوی نه د تکلیف لرې کولو واك لري، او نه د دو بنه د تکلیف د بدله ولو اختیار لري، بلکښې هغوی په خپله الله پاك ته د نژدې کیدو او تقرب هڅه کوی او د الله تعالی د رحمت حاصله ولو په امید دی، او د هغه د عذاب نه په ویره کښې دی.

په الوهیت سره د فرښتو او انبیاؤ نیول کفر دی، الله تعالی فرمایلي دي:

(مَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُّؤْتِيَهُ اللّٰهُ الْكِتٰبَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُوْلَ لِلنَّاسِ كُوْنُوْا عِبَادًا لِّيْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ كُوْنُوْا رَبّٰنِيّٖنَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُوْنَ الْكِتٰبَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُوْنَ، وَلَا يَاْمُرَكُمْ اَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلٰٓئِكَةَ وَالنَّبِيّٖنَ اَرْبَابًا

ketabton.com - The Digital Library

اَیَاْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ اِذْ اَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ (۱)

ترجمه: مناسب نه دی هیڅ بشر لره چې و د کړی الله پاك هغه ته کتاب او پوهه په دین او د پیغمبری او بیا و وايي خلقو ته چې تاسی زما بندګان (عبادت کونکی) شئ بې له الله څخه، لیکن (داسی کس وایې) شئ تاسو الله والا خلق (عالمان عاملان) په سبب د دی چې ښودنه کوئ د الله د کتاب، او په سبب د دې چې تاسو زده کوئ کتاب، او امر نه کوی تاسو ته (پیغمبر) چې و نیسئ تاسو پرښتې او پیغمبران حقدار د بندګۍ، آیا حکم به کوی تاسو ته په کفر سره پس له هغې چې تاسی مسلمانان شوی یئ.

الله پاك په دی مبارکو آیتونو کښی دا خبره روښانه کړه ملائکی او انبیاء د بندګۍ او عبادت حقدار ګڼل کفر دی پس څوك چې پرښتې او پیغمبران په داسی توګه واسطې نیسي چې د مصیبتونو د لرې کولو په وخت کښی ورته د راملا د شه آوازونه کوی، په دې باندې کوی (مافوق الاسباب ترینه) د ګټو د لاسته راوړلو او ضرر دفع کولو غوښتنه کوی، له دوینه د ګناه د مغفرت، د زړه له پاره د هدایت، او دغه راز د مشکلاتو د حل او د روزی د پراخوالې په برخه کښی

(۱) سُورةآل عمران: ۷۹، ۸۰

سوال کوی نو د غه شخص د ټولو مسلمانانو په اتفاق سره کافر کېدل کیږی. (۱)

علماء د رسول الله صلی الله علیه وسلم او امت ترمنځ یې پواځې د اسلام د تبلیغ په ساحه کښې واسطې دی.

که څوک دا نبیاؤ نه روسته دینی عالمان د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم او د ده د امت ترمنځ په دې شان دواسطو په توګه قبلوی چې عالمان د و بته دین رسوی، په دین یې پوهه وی، ادب ور ته ور ښا ی

---

(۱) کله چې پرښتو او انبیاؤ په حق کښې دا عقیده ساتل چې د وی د عبادت حقدار دی کفر بلل کیږی، نو بیا د صفو کسانو د کفر په برخه کښې څه سوال پیدا کیږی چې هغوی د ځ نه په غیر په مخلوق کښې نور کسان او کاڼی بوټی او داسې نور شیان د الله تعالی سره د الله په صفاتو کښې شریک او د عبادت مستحق بولې. او چې کله پیغمبران د اسې نه پرته او ملائکې د الله د حکم او د رکړې شوی صلاحیت څخه سوا د خیر او شر رسولو په برخه کښې د ځان او بل له پاره اختیار نه لری او د الله په حضور کښې خپل بې وسې ښکاره کړ ی او نه کوی او د عبادت نه یې سر غړونه د ځان لپاره جرم ګڼی نو بل به څوک وی چې هغه به د الله پاک په صفاتو کښې د الله سره برخه وال وی او یا به د اختیار خاوند وی. په قرآن کریم په دې اړه زښته زیات آیتونه وجود لری. (ژباړن)

ketabton.com - The Digital Library

او متقتدي یې صفت د هغوی د خبرو پیروي کیږي، نورا خبره یې د رسته او پرځای د ده څکه د غه کسان د دیني علمو پوهان چې کله په یوه مسئله باندې را جمع شي او اتفاق وکړي، نو اجماع یې په قطعي او یقیني توګه حجت دی څکه چې د دوی ټول په اجتماعي ډول سره په ضلالت باندې نه غونډیږي.

او که چرته د دوئ تر منځ په کوم شي کښې اختلاف ولیدل شي نو حکم یې د الله تعالیٰ په کتاب (قران مجید) کښې او د رسول الله صلی الله علیه وَسَلم په احادیثو کښې لټول پکار دي چې هغې ته یې رجوع وکړي څکه چې یو یې په یوا ځې ځان په مطلق ډول سره معصوم نه دي بلکښې د رسول الله صلی الله علیه وسلم نه پرته نور په ټولو خلقو کښې د هر کس د کلام یعنې خبرو یوه برخه یې د منلو وړ یې، منل کیږي او یوه برخه یې د منلو وړ نه وي، پرېښودل کیږي.

د علماؤ د مقام په هکله رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي:

«العلماء ورثة الانبیاء، فان الانبیاء لم یورثوا دینارا ولا درهما، وانما ورثوا العلم فمن اخذه فقد اخذ بحظ وافر» جزء من حدیث رواه ابوداؤد والترمذي بسند صحیح.

ketabton.com - The Digital Library

ترجمه: علماء د پیغمبرانو وارثان دی او شک نشته چې پیغمبرانو د څانه ردسته دینار اودرهم په میراث سره نه دی پرینبودی بلکښې هغوی په یقیني توګه سره پرینبی دی نو چاچې د غه علم واخست او ورته یې ښه نو ده پوره برخه ترلاسه کړه. دا دغه حدیث څېزدی چې ابوداود او ترمذی په صحیح سند سره روایت کړی دی.

او څوک چې د مجازی پاچا د وزیرانو او مرستیالانو په شانې پاچا او رعیت په منځ کښې د وساطت د ندای لري، د الله او مخلوق ترمنځ هم د غه ډول واسطي په دی شان سره ثابته وی چې د غه واسطې الله تعالی ته د مخلوق اړتیاوی وړاندی کوی او الله د دغو واسطو په وساطت او سفارش سره بنده ګانو ته لارښوونه کوی او روزی ورکوی، پس په دی اساس مخلوق خپلې عونبتني هغوی ته (واسطوته) وړاندې کوی، او هغوی په دې باره کښې بیا د الله تعالی څخه سوال کوی او مثال یې داسې دی لکه څنګه چې د پاچایانو په وړاندی واسطې قرار لري چې د غه واسطې په دی خاطرچې له نورو خلقو په نسبت د پاچایانو په نزد دَ اعتبار له پلوه ځانګړی مرتبې لري. نو ددی دَ اولس یعني رعیت اړتیاوی هم پاچایانو ته په

ketabton.com - The Digital Library

ګوته کوي او هم يې د پوره کولو مطالبه او غوښتنه کوي، او عام خلق يعنې اولس خپلې مطالبې د غوولسطو (وزيرانو او مرستيالانو) ته وړاندې کوي، او دا له دې امله چې د پاچا نه مستقيما رنيغ په نيغه، سوال کول ورته يا بې ادبي معلوميږي، او يا دا چې په مستقيمه توګه د حاجت منولځوا د پاچا نه په غوښتنه کښې ورته واسطوته په مراجعه کولو کښې لا يا ته فائده دي ځکه دغه واسطې (مشيران، وزيران او مرستيالان) دحاجت منو په پرتله سره د پاچا په نزد خاص او نژدې مقام لري.

پس هغه څوک چې په دغه ترتيب سره د واسطو په ثبوت باندې عقيده لري، نو هغه کافر او مشرک دي، او واجب دي چې د توبې و ييستلو غوښتنه تربينه وشي که توبه يې و ييستله ښه ده، او که توبه يې ونه ويستله نو قتل يعنې و دې وژلی شي.

او دا هغه کسان دي چې خالق يې د مخلوق سره تشبيه کړی دی او الله (ج) سره يې شريکان پيدا کړي دي؛ او په قرآن کريم کښې په دغو کسانو باندې رد کول په دومره زياته اندازه سره ليدل کيږي چې په دغه فتوی کښې ځای کيدلی نه شي.

ketabton.com - The Digital Library

دخلکو او پاچایانو ترمنځ واسطې درې ډوله دي.

د پاچایانو او خلکو ترمنځ چې کومې واسطې قرارلري د هغې درې وجې دي:

لومړۍ وجه دا ده چې دغه واسطې پاچا ته د خلکو د حال احوال څخه کوم چې پاچا ته په هغې باندې علم نه وي خبروړکوي، نو که څوک وايي چې الله (ج) د بنده ګانو په احوال باندې نه خبرېږي مګر هله خبر شي چې ځینې ملائکې او انبیاء او یا نور څوک ورته د بنده ګانو د حال څخه اطلاع ورکړي، نو دا سړی کافر دی. ځکه چې الله پاک په پټو یعنې په ورو او ډیر پټو خبرو باندې پوهېږي، او هغه څه چې په ځمکه او آسمان کښې پټ دي د الله پاک د علم څخه خارج نه دي (وَهُوَ السَّمِیْعُ الْبَصِیْرُ) دا الله ښه آوریدونکی او ښه لیدونکی دی (الله) په مختلفو ژبو سره د بیلا بیلو حاجتونو د غوښتلو په برخه کښې ناری او فریاد و نه آوري، او د یو آواز اوریدل، دی د بل آواز د اوریدلو څخه نه منع کوي، دغه راز دی په کثرت د سوالونو سره غلطیږي نه، او د غوښتو نکو په غوښتنه سره خفه کیږي نه.

دویمه وجه دا ده چې پاچا د معاونینو (مرستیالانو) د مرستې نه پرته، نه د ملت د چارو ته بیرکولې شي او نه د د ښمنانو په مقابل کښې د دفاع کولې شي نو هغما

ketabton.com - The Digital Library

ورته د معاونینو او مرستیالانو د نیولو ضرورت وی ځکه چې دی بې وسی او کمزوری دی او الله جل جلاله د دغه ناقصو صفتونو څخه پاک دی د چا کومک او مرستې ته احتیاج نه لری؛ الله تعالی فرمایلی دی؛

(قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِن شِرْكٍ وَمَا لَهُ مِنْهُم مِّن ظَهِيرٍ.) (۱) ترجمه یو حُل ځکینې شوی ده و دی کتل شی.

د غه ډول الله تعالی فرمایلی دی:

(وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَّلَمْ يَكُن لَّهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُن لَّهُ وَلِيٌّ مِّنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا.) (۲)

ترجمه: ودایه ټول ستاینه الله تعالی لره ده هغه ذات لره دی چې نه یې ولد نیولی دی او نه ورسره څوک په بادشاهۍ کښې شریک شته دی، او نه ورلره څوک مددګار شته د بې وسۍ له وجې نه لکه چې رکتاب بیان وایی، او په لویی سره یا دکړه الله لره (هر وخت) په لویی کامله سره.

---

(۱) سبا: ۲۲ - (۲) سورة بنی اسرائیل: ۱۱۱ -

رشاه صاحب په موضح القرآن کښې لیکي: په الله باندې بې وسې یعنې چرته راځي نه چې مددګار ته یې ضرور پیښ شي. ژباړن

د اسبابو په عالم کښې چې څه موجودات دي الله (ج) د هغو ټولو خالق، پالونکی او مالك دی او هیڅ چا ته احتیاج نه لري غني او بې پروا دی. او د الله تعالی نه ماسوا چې هرڅوك دي هغوی ټول الله پاك ته محتاج دي.

اما کوم چې پاچایان دي هغوی د خپلو مرستیالانو معاونت ته احتیاج او اړتیا لري بلکښې حقیقت دا دی چې د دې په بادشاهۍ کښې د هغوی سره برخه وال دي (والله (ج) یو دی د ده سره هیڅوك په سلطنت (واکمنۍ) کښې شریك نشته لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ لَا شَرِیْكَ لَهٗ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ.

دریمه وجه دا ده چې پاچا تر هغه وخت پورې چې د بل چا له پلوه تشویق نه شي د ده سره د ملت په حق کښې د فائدې، احسان او شفقت کولو قصد نه پیدا کیږي، نو کله چې پاچا په دې ارتباط یا د خپلو ناصحینو (مشاورینو) له خوا چې د پاچا د محبوبیت خیال ور سره وي مخاطب شي او باور نه په دې مورد کښې په دا سې توګه د یوچا له خوا مشوره ور کړل شي چې د پاچا سره هم امید پیدا شي، او هم ور سره خوف (ویره) پیدا شي، نو بیا دغه وخت

ketabton.com - The Digital Library

د پاچا په عزم او ارادې کښې د ملت دا ارتیاوې د رفع کولو په باب چمتو والی را منځ ته شي، او دا یا له دې امله چې د ناصح او مشیر سپارښت د ده په زړه باندې اثر (اغیزه) کړی دی، او یا دا چې د مشوره ورکوونکي د وینا تر تاثیر لاندې کومې چې تشویق او تخویف د دا ارادې د ده کولو ته اغلې دی.

اما الله تعالی د ټولو اشیاوو رب او مالک دی، او موږ چې څو مره په خپل او لاد باندې ترحم لرو، الله پاک د دې نه هم زیات په خپلو بندګانو باندې مهربان دی! -

د غه ډول د ټولو اشیاوو خلقت د الله پاک د ارادې پورې اړه لري که الله پاک د کوم شي د پیدا کیدو اراده کړې وي نو هغه په وجود کښې را ځي او که الله تعالی یې اراده نه وي کړې نو د هغه وجود بیا امکان نه لري۔

او د ده (الله) چې کله د ځینو بندګانو له پاره د ګټو ترتیب د ځینو نورو کسانو پورې مربوط ګرځولی وي نو بیا د غه کسان د هغوی سره مرسته پیل کړي، د عا کول ورته شروع کړي او په دې برخه کښې ورله په سفارش بنا وکړي، او د غسې د دې نورو امثال هم و اخله، پس دا الله تعالی هغه ذات دی چې د دغه ټولو شیانو خالق دی، او دا هغه ذات دی چې د احسان کوونکي د عاګوی او سفارش والا په زړه کښې یې د د عا، سفارش او نیکۍ کولو اراده پیدا کړې ده۔

ketabton.com - The Digital Library

او د دی امکان هم نشته چې داسې څوك دې موجود وي چې هغه دی الله (ج) لره د هغې اراد ې پر خلاف باندې مجبور کړي او یا دې هغه الله پاك ته په هغه څه باندې خبر ورکړي چې الله پاك په هغې باندې (العیاذ بالله) علم نه درلوده، او داسې څوك هم نشته چې هغه الله پاك لره د امید او ویرې ورکولو سبب وګرځي او همدغه وجه ده چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي:

لا یقولن احدکم اللهم اغفرلي ان شئت...الخ یعنی ستاسو څخه یوکس دې داسې نه وایي چې: ای الله! که ستا خوښه وي نو بخښنه راته وکړه، ای الله! که ستا خوښه وي را باندې ورحیږه. بلکښې په یقین سره دې سوال کوي ځکه چې الله پاك مختار دی څوك یې مجبورولی نشي.

شفاعت د الله پاك د اذن پورې اړه لري

سفارشیان به د الله تعالی په حضور کښې د هغه د اجازې نه پرته لکه چې الله (ج) فرمایي سفارش نه شي کولی (مَنْ ذَا الَّذِیْ یَشْفَعُ عِنْدَهٗ اِلَّا بِاِذْنِهٖ.) (۱) څوك دی هغه کس چې سفارش به وکړي په نزد د ده مګر په اجازت د ده. او الله پاك فرمایلي دي:

---

(۱) سورة بقره: ۲۵۵

ketabton.com - The Digital Library

(قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ ..... الآية (۱)

همدارنګه الله تعالیٰ فرمایلي دي: (وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَىٰ) (۲) شفاعت به نه کوي مګر د هغه چا له پاره چې الله پرې راضي شوی وي. پس دا خبره یې په ډاګه کړه چې هر هغه څوک چې په غیر د الله (ج) څخه بللی شي، هغه نه واکمن دی او نه ورکړه د الله په واکمنۍ کښې برخه شته او نه دی د الله لپاره معاون دی او شخ نشته چې سفارش یې د الله د اذن پرته کېدای نه شي رسولی.

اما پاچایان داسې نه دي، ځکه د پاچایانو په حضور کښې سفارش کونکي کله د قدرت خاوندان وي، کله د پاچا سره په سلطنت یعنې واکمنۍ کښې شریکان وي او کله د پاچایانو سره په دولتي چارو کښې مرستیالان او کومکیان وي. نو د غه کسان او د دوی نه علاوه نور کسان پرته له دې چې د پاچا څخه اجازه واخلي د پاچا په وړاندې سفارش کوي او د پاچا له خوا یې سفارش منل کیږي او دا کله له دې امله چې پاچا ورته احتیاج لري، او کله له دې وجې نه چې پاچا ترسېنه ویره حس کوي، او کله یې ورله د هغه احسان او انعام په مقابل کښې د بدلې او مکافات په توګه قبول چې دوی د پاچا سره کړي وي

---

(۱) سورة سبا: ۲۲-۲۳ (۲) سورة انبیاء: ۲۸.

ketabton.com - The Digital Library

بناءً دی د خپلی نبحیٔ او خوی سفارش له دی وجی نه قبلوی چی دی خپلی ځوی ته احتیاج لری ځکه د خوی او نبحی مخالفت یی ارو مرو په ضرور تما مینږی، د غه راز دی د خپل نوکر سفارش هم نه ردکوی، ځکه که ردکوی یی نو د ده سره داویره پیدا کیږی چی پایه یی د امر خمنه سرغړه ونه وکړی، او یا به ده ته په زیان رسولو کښی کوښښ وکړی

د بنده کانو تول خپل منځی سفارشات به همدی ترتیب سره صورت مومی، پس هیڅ یوکس د بل چا سفارش نه قبلوی مګر له دی امله یی قبلوی چی پایی ترینه تمه کیږی او یایی ترینه ویره کیږی. او الله تعالی هیڅ چا ته تمه نه لری، د هیڅ چا نه د یریږی نه، او هیڅ چا ته احتیاج نه لری، بلکښی هغه غنی ذات دی، او فرمایلی یی دی:

(الآ انّ لله من فی السّموٰت ومن فی الارض وما یتّبع الّذین یدعون من دون الله شرکاء ان یتّبعون الّا الظّنّ وان هم الّا یخرصون - قالوا اتّخذ الله ولداً سبحانه هو الغنیّ له ما فی السّموٰت وما فی الارض (۱)

ترجمه: خبردار یقینا د الله تعالی په اختیارکښی دی هغه څوک چی په اسمانونو کښی دی، او هغه څوک چی په ځمکه کښی دی. او تابعداری نه کوی هغه کسان چی په غیر

---

(۱) سورة یونس: ۶۶ - ۶۸

ketabton.com - The Digital Library

د الله نه شریکانو لره بولي، او تابعداری نه کوی دوی مگر د گمان، او نه دی دوی مگر د روغژن، ا ټکل کار و نه کوی ... وایی دوی نیولی دی الله تعالی ولد (ناز ولی) پاك دی الله تعالی، دی بې نیازه دی، خاص ده لره دی هغه څه چې په آسمانونو کښې دی او هغه څه چې په ځمکه کښې دی.

او مشرکانو چې کوم سفارشیان نیولی دی دوی د هم دغو مشرکانو له خوا سفارشیان کښل کیږی، الله تعالی فرمایلی دی:

(وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ - (۱)

ترجمه: او بندگی کوی داخلق په غیر د الله نه د هغه چا چې نه ضرر رسولی شی د دوی ته او نه نفع رسولی شی دوی ته، او وایي دوی چې داکسان سفارشیان زمونږ دی د الله تعالی په دربار کښې، ووایه نه آیا تاسو خبروکوی الله تعالی ته د هغه څه چې نه دی پوهه په هغې باندی په آسمانونو کښې او نه په زمکه کښې (یعنی داسې شی هیڅ نشته)، پاك دی الله تعالی او برلوی دی له هغو اشیاؤ څخه چې دوی یې شریکوی د الله (ج) سره. او هم دا د نکه الله تعالی

---

(۱) سورة یونس: ۱۸

ketabton.com - The Digital Library

فرمايلي دي:

(فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللهِ قُرْبَانًا اٰلِهَةً ۭ بَلْ ضَلُّوْا عَنْهُمْ ۚ وَذٰلِكَ اِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ .) (۱)

ترجمه: پس ولې مرسته و نه کړله دوی سره هغو چې نيولي وو دوی هغوی لره معبودان بې له الله نه د پاره د نژدې والي الله ته بلکښې ورك شول (دغه بې په وخت کښې) له دوی څخه او هم دا دی دروغ د دوی او هغه څه چې تړی يې دوی (پر الله).

او د مشرکانو د عقائدو نه د خبر ورکولو په لړکې يې داسې فرمايلي دي:

(مَا نَعْبُدُهُمْ اِلَّا لِيُقَرِّبُوْنَآ اِلَى اللهِ زُلْفٰى الآيه (۲)

ترجمه: (او ويل دوی): عبادت نه کوو مونږ د دوی مګر د دې له پاره چې نژدې کړې دوی مونږ الله تعالی ته په مرتبه د قرب کښې.

د غه راز الله تعالی فرمايلي دي:

(وَلَا يَاْمُرَكُمْ اَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلٰٓئِكَةَ وَالنَّبِيّٖنَ اَرْبَابًا.) الاية (۳)

او هم دا رنګه يې فرمايلي دي:

(قُلِ ادْعُوا الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ

---

(۱) سورة احقاف: ۲۸ (۲) سورة زمر: ۳ (۳) ال عمران: ۰

ketabton.com - The Digital Library

فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا. أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا. (۱)

مګر سفارش والا او دعا کوونکي صرف هغه ډول سفارش او دعا کولی شي د کوم په باره کښې چې ورته اجازه حاصله شوې وي، پس دې هغه ډول شفاعت نه شي کولی د کوم څخه چې منع راغلې یې، لکه د مشرکانو په حق کښې سفارش کول او ورله بخښنه غوښتل شو الله تعالیٰ فرمایلي دي:

(مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ، وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ، إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ.) (۲)

ترجمه: نه دي روا پیغمبر لره او نه مسلمانانو لره چې بخښنه وغواړي د مشرکانو له پاره اګر که وي دوی خاوندان د خپلوۍ پس له هغې نه چې ښکاره شو دوی ته چې دوی دوزخیان دي، او نه وه بخښنه غوښتل د ابراهیم (ع) د خپل

---

(۱) بنی اسرائیل: ۵۷ (۲) التوبة: ۱۱۳، ۱۱۴.

ketabton.com - The Digital Library

پلار له مکر په سبب د وعدی وه چې کړې یې وه (پلار) هغه وعده د ده (ابراهیم) سره پس هر کله چې ښکاره شوه ابراهیم ته چې دی د دښمن د الله دی نو بیزاره شو هغه نه بیشکه ابراهیم خامخا ډیر نرم زړی او صبرناک و. او دغه رول الله تعالی د منافقانو په هکله فرمایلی دی:

(سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ اَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ اَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ) (۱)

ترجمه: برابره خبره ده په حق د دوی کښې که ووغواړې ته بخښنه د دوی له پاره (وکه یې) و نه غواړې د دوی له پاره، هیڅکله به و نه بخښي الله دوی لره.

او په صحیح حدیث کښې ثابته شوې ده چې الله پاک خپل پیغمبر د مشرکانو او منافقانو په حق کښې د بخښنې غوښتلو څخه منع کړې دی، او د دی خبرې څخه یې خبر ور کړې دی چې دی (الله) دوی ته بخښنه نه کوی (او فرمایلی یې دی:

(اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ اَنْ يُّشْرَكَ بِهٖ وَيَغْفِرُ مَا دُوْنَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَّشَآءُ) (۲)

ترجمه: یقینا الله پاک نه بخښي چې شرک او کړې شي د هغه سره، او بخښي هغه ګناهونه چې کم دی د دینه هغه چاله چې اراده و فرمایی د مغفرت یې. د غه رول

---

(۱) منافقون: ۶ (۲) سورة النسآء: ۴۸ -

ketabton.com - The Digital Library

فرمايلي دي:

﴿ وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ ﴾ (۱)

ترجمه: او هيڅ کله مه کوه مونځ (د جنازې) په هيڅ تن له دغو (منافقانو) چې مړشي، او مه دريږه په قبر د ده (د دعاء استغفار، يا تدفين د اهتمام له پاره) بيشکه دغه (منافقان) کافران شوي دي په الله تعالى او په رسول دهغه، او مړه شوي دي د دې په داسې حال کښې چې دوی نافرمان وو. همدا رنګه الله تعالى فرمايلي دي:

﴿ ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴾ (۲)

ترجمه: و بولئ تاسې خپل رب لره (هر وخت) په زارئ عذر او په پټه سره بيشکه چې الله نه خوښوي تيريدونکي (له شرعي حدودو نه په دعا کښې). او په دعا کښې شرعي حدو د څخه تجاوز دا دی چې بنده دالله پاک څخه د هغه کارکول غواړي چې الله پاک هغه کار نه کوي د مثال په توګه دی نبي نه دی او د الله پاک څخه د پيغمبرئ مقام غواړي، يا د مشرکانو له پاره د مغفرت سوال کوي او داسې نور شوا و يا دا چې د الله پاک څخه د ګناه او د

(۱) سورة توبه: ۸۴ (۲) اعراف: ۵۵

ketabton.com - The Digital Library

معصیت سوال کوی لکه په کفر، فسق او نافرمانی کولو سره د الله (ج) نه د کومک غوښتنه کوی، پس سفارش کوونکی هغه څوک دی چی الله پاک ورته د سفارش کولو اجازه کړی وی، او بیا دی هغه ته د داسی غوښتنه کولو شی په دغه غوښتنه (دعا) کښی گناه نه وی، که چرته یوتن یی داسی څه وغواړی چی ورله مناسب نه وی نو بیا په هغی باندی تېنګار نه کوی لکه چی هغوی پسه هغی باندی د ټینګار کولو څخه لکه چی الله تعالی فرمایی معصوم دی:

(اِنَّ ابْنِیْ مِنْ اَهْلِیْ وَاِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَ اَنْتَ اَحْكَمُ الْحٰكِمِیْنَ.) (۱)

ترجمه: بیشکه ځما ځوی زما د اهل څخه دی، او بې شکه وعده ستا سو حقه ده، او ته ډیر لوی حکم کوونکی یی، بیا الله پاک و فرمایل:

(یٰنُوْحُ اِنَّهٗ لَیْسَ مِنْ اَهْلِكَ اِنَّهٗ عَمَلٌ غَیْرُ صَالِحٍ فَلَا تَسْئَلْنِ مَا لَیْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ اِنِّیْ اَعِظُكَ اَنْ تَكُوْنَ مِنَ الْجٰهِلِیْنَ. قَالَ رَبِّ اِنِّیْ اَعُوْذُ بِكَ اَنْ اَسْئَلَكَ مَا لَیْسَ لِیْ بِهٖ عِلْمٌ وَ اِلَّا تَغْفِرْ لِیْ وَ تَرْحَمْنِیْ اَكُنْ مِنَ الْخٰسِرِیْنَ). (۲)

ترجمه: ای نوحه! یقینا دی ستا د اهل څخه نه دی

---

(۱) سورة هود: ۴۵ (۲) هود: ۴۶، ۴۷

ketabton.com - The Digital Library

ځکه چې دی د داسې عمل والا دی چې نیت نه دی؛ پس دُعا مه غواړه زمانه د هغه چا په باره کښې چې نشته دی تا لره د هغه (د ایمان) په باره کښې یقین بیشکه زه پند درکوم تا ته چې (نه) شې ته له جاهلانو څخه وویل ده: (نوح) ای ربه ځما! یقیناً زه پناه غواړم پتا سره له دې چې سوال وکړم له تا نه د هغه چا په باره کښې چې نشته ما لره د هغه په ایمان باندې یقین او که ته بخښنه و نه کړې ما ته او رحم و نه کړې په ما باندې نو شم به زه له زیان کارانو نه.

او هر سفارش کوونکی، او د عا والا چې د الله پاک په دربار کښې سوال او سفارش او دعا د الله تعالیٰ د قضا قدر او مشیت پورې اړه لري پس د الله هغه ذات دی چې قبلونکی د سفارش دی او اجابت کوونکی د دعا دی او هغه ذات دی چې د سبب او مسبب دواړو خالق دی او د دعا د هغو اسبابو د جملې څخه ده کوم چې د الله تعالیٰ له طرفه مقدر شوی دی.

پس کله چې حقیقت په دې ترتیب سره دی بیا نو محض اسباب مؤثر کښل بې له دې چې مؤثر حقیقي ته یې نسبت وشي، شرک في التوحید کښل کیږي او د سبب څخه په دې وجه کار نه اخستل چې په دې برخه کښې یې سببیت تثبیت نه دی دا د عقل تنقیص

ketabton.com - The Digital Library

او نیمګړتیا وجه ده او په ګلې توګه د اسبابو څخه سترګې پټول چې هیڅ وجود نه لري دا د شریعت نه بې اعتباره ګڼل او ورته باندې داغ لګول دي، بلکښې په بنده باندې واجب او لازم دي چې دی به متوکل علی الله او سیږي او دده څخه به سوال او غوښتنه کوي او امید به ترینه ساتي او دا ځکه چې الله پاک دبنده دمشکل دحل له پاره د مخلوق دعا او ځنې نور شیان چې خوښ ئې وي اسباب مقرر کړي دي .

دَادُنیٰ په حق کښې دَ اعلیٰ له طرفه دُعـا

غوښتل او دغه راز بالعکس دواړه مشروع طریقې دي

دعا غوښتل یوه مشروع او جائزه طریقه چې د لوړې مرتبې خاوندیې د ټیټې درجې د ښښتن له پاره کولې شي او د ټیټې درجې والا یې د لوړې درجې خاوند په برخه کښې کولې شي لکه چې د انبیاؤ علیهم السلام څخه به د شفاعت او دعا غوښتنه کیده او دغه راز مسلمانانو د استسقاء یعنې د باران کیدلو په برخه کښې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه د سفارښت او دعا غوښتنه کړې ده (۱) او همدا رنګه بیا د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه بعد عمر رضی الله عنه او نورو مسلمانانو په ګډه سره د

---

(۱) دادا اعلیٰ له طرفه د ادنیٰ په حق کښې د دعا کولو مثالونه دي

ketabton.com - The Digital Library

استسقیٰ په باره کښې د نبي علیه السلام تره عباس رضي الله عنه د دعا کولو له پاره غوره که او ورباندې یې کړه - د غه ډول خلک به د قیامت په ورځ د انبیاوو علیهم السلام څخه د شفاعت غوښتنه کوي چې محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم په دوی کښې ډیر د وسفارش کوونکو سردار دی، او د یو شمیر خاصو سفارشونو ویاړ هم د همده په برخه دی، امّا د دې سره سره بیا هم په صحیحو کښې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه دا خبره ثابته ده چې ده فرمایلي دي: (۱)

«اذا سمعتم المؤذن فقولوا مثل ما یقول ثم صلوا علیّ فانه من صلی علیّ مرة صلی الله علیه عشرا ثم سلوا الله لی الوسیلة فانها درجة فی الجنة لا تنبغی الا لعبد من عباد الله وأرجو ان اکون ذلك العبد فمن سأل الله لی الوسیلة حلت له شفاعتی یوم القیامة». (۲) یعنی کله چې تاسې د مؤذن څخه اذان آورئ نو تاسې ورسره هغه څه و وایئ چې هغه یې وایي (د آذان کلمات ورسره تکرار وئ) او بیا ورو سته پر ما باندې درود ووایئ ځکه هغه

---

(۱) دا دلیل له پلوه د اعلی درجې د غښتلو له پاره د دعا غوښتلو مثالونه ذکر کیږي - (ژباړن) -

(۲) دا یوازې مسلم روایت کړې دی -

ketabton.com - The Digital Library

څوک چې پر ما باندې یو وار درود وو وایي الله پاک په هغه باندې لس کرتي درود واوئ بیا ور پسې د الله تعالی څخه زما له پاره وسیله وغواړي حکه د غه وسیله په جنت کښې یوه درجه ده چه د الله تعالی د بندګانو څخه د یو بنده له پاره اختصاص شوي ده، او زه هیله کوم چې د غه بنده زه وو وسم پس څوک چې زما لپاره د الله پاك څخه وسیله اوغواړي نو د قیامت په ورځ زما د شفاعت له پاره مستحق وګرځیده.

د غه راز عمر رضی الله عنه چې کله د عمرې کولو لپاره تللو او رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته په مخه ښه ویله نو عمر رضی الله عنه ته یې وفرمایل: (یا أخي لا تنسنی مِنْ دُعائِكَ) (۱) ای رورکه! ما په د عاکښې له یاده مه اوباسه.

پس نبي علیه السلام د خپل امت څخه غوښتي دي چې د ده له پاره دعا وغواړي، لیکن د غه غوښتنه د دې جهلي څخه نه ده چې دې کښې د خپلو امتیانو څخه سوال کوي بلکښې دې دوي ته په دې باندې د اسې امر کوي لکه څرنګه چې دې ورته د نورو نیکو اعمالو په باره کښې په کومو چې ثواب حاصلیږي، امر کوي، د رسول الله صلی

---

(۱) د دې حدیث په سند کښې عاصم بن عبد الله دئ او هغه ضعیف دئ.

ketabton.com - The Digital Library

الله علیه وسلم له پاره د خپلو امتیانو په ټولو اعمالو کښې چې د دوی له خوا ترسره کیږي د دوی په شان اجرئ ځکه د دسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ثابته ده چې ده فرمایلي دي: مَنْ دَعَا اِلیٰ هُدیٰ .... الخ

یعنې چا چې د نیکئ په لوري بلنه ورکړې نو ده ليارۀ د هغو کسانو د ثواب په اندازه اجردئ چې د ده تابعداري وکړي بې له دې چې د دوی په اجر کښې څه کموالئ راشي او څوک چې د ګمراهئ په لوري بلنه ورکوي نو پر ده باندې به د هغه چا د ګناه په اندازه ګناه پېټې کیږي چې د ده پیروي کړې وي بې له دې چې د دوئ د ګناهونو په بارکښې څه کموالئ راشي ـ

پس په د اسې حال کښې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د هر نیک عمل په لوري خپل امت ته بلنه ورکړې ده، نو ده له پاره د دوئ په ټولو هغو اعمالو کښې چې په هغې کښې د ده تابعداري کړې وي، د دوئ په شان اجر دی ـ

د غه ډول کله چې د وی په رسول اکرم صلی الله علیه وسلم باندې درود د وائي، نو الله پاک په هر یو د هغوئ باندې لس ځلې درود وائي رحمت لیږي، او د رسول الله صلی الله علیه وسلم له پاره د دوئ د اجر په شان اجر حاصلیږي او دا ګڼدا خبره ده چې الله پاک د رسول الله صلی الله علیه وسلم

ketabton.com - The Digital Library

په حق کښې د دوی د دعا اجابت کوي او شك نشته چې الله تعالیٰ د دغه دعا په واسطه سره دوی ته ثواب یعنې بدله ورکوي، او کومه فائده چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ته رسیږي هغه د دغه دعا په واسطه سره د الله تعالیٰ د لوري نعمت کرځي.

دُعا دَاعِيْ او مَدْعوُّ له دُواړو ته کټه رسوي

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه په صحیح حدیث کښې ثابته ده چې ده فرمایلي دي: داسې یو سړی نشته چې دی د خپل ورور له پاره په غیاب کښې دُعا کوي مګر دا چې الله پاك هغې له یوه فرښته مقرره وي چې هر واري دی د خپل ورور له پاره کومه دعا کوي نو دغه مقرره شوې فرښته وايي: آمین او ستا له پاره دې هم دو مره وي.

په یو بل حدیث کښې راغلي دي: ((اَسْرَعُ الدُّعَاءِ دعوة غائبٌ لغائبٍ)) (۱) یعنې ډیره زیاته د قبول وړ دعا په غیاب کښې د یو چا له پاره دعا کول دي.

پس د بل له پاره په دعا غوښتلو سره داعي (دعا کونکی) او مدعوٌّ له (د چا له پاره چې دعا غوښتل کیږي) دواړو

---

(۱) منذري، ذهبي، او څنو نورو حدیث پوهانو دغه حدیث ضعیف بللي دي.

ketabton.com - The Digital Library

ته کته رسیږی اګرچې دعاکونکی په دتبه کښې د هغه چاقه چې دعاورته کوی ښتل کیږی ثیبت هم وی، له دی امله مؤمن چې کله دخپل ورور په حق کښی کومه دعا کوی نو په هغی سره هم ده ته فائده حاصلیږی او هم پرې هغه چاته فائده رسیږی چې دعاورله غوښتل کیږی.

پس چاچې بل ته وویل: زما له پاره دعاوکړه او په سره یې خپل ځان اود عاکونکی دواړه ته کته رسول مقصد وي، نو دې او هغه مسلمان ورور یې دواړه د نیکۍ او تقوی په برخه کښې د یو بل مرستیالان وګرځیدل ځکه ده خپل دعاکونکی ورور د مطلوب په لوری د هڅاوه او د هغه څه تر سره کولو ته یې متوجه که چې د دواړو له پاره په کښې فائده او ګټه ده.

پس غوښتونکی په دعا سره د داسی فعل چې دواړو ته په کښې فائده وی د هغه چا په شان دی چې بل ته په نیکۍ او تقوی سره امر کوی چې بیا مامور ته د دغه عمل په انجامولو سره هم ثواب رسیږی او آمر ته هم د ګ د ثواب په اندازه ثواب حاصلیږی ځکه چې د دغه مامور یې دی نیک عمل ته لاربللی دی؛ او بالخصوص د هغو دعاګانو په برخه کښی لکه چې الله تعالی فرمایلی دی بنده ته مامور ګرځولی شوی دی: (وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ)(۱)

(۱) سورة محمد: ۱۹

ketabton.com - The Digital Library

ترجمه: او بخښنه اوغواړه د ګناه خپلې او د پاره د مؤمنانو سړیو او مؤمناتو ښځو په دې کښې الله پاک په استغفار سره امر کړی دی او بیا یې فرمایلي دي:

وَلَوْ اَنَّهُمْ اِذْ ظَّلَمُوْا اَنْفُسَهُمْ جَآءُوْكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللّٰهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُوْلُ لَوَجَدُوا اللّٰهَ تَوَّابًا رَّحِيْمًا

(۱) - ترجمه: او که چیرې دا په له کوم وخت چې ظلم وکړ دوی په ځانونو خپلو راغلي وی تا ته پس بخښنه غوښتې وې دوی له الله څخه او بخښنه غوښتې وی پیغمبر د دوی له پاره نو خامخا به موندلې وو دوی الله تعالی لره ښه قبلونکی د توبې ډیر رحم والا.

په دې آیت کښې الله پاک دعا موخلقو د استغفار او د دوی په حق کښې یې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د استغفار دواړو ذکر کړې دی، او په هغه بل آیت کښې رسول الله صلی الله علیه وسلم ته د دې امر شوی دی چې دی د مؤمنانو سړیو او مؤمناتو ښځو له پاره بخښنه او غواړي ولې دا خبره دیاوړنې وړ ده چې الله پاک مخلوق ته د دې امر نه دی کړی چې دوی د نور مخلوق له پاره د دا سې شی سوال وکړي چې الله پاک مخلوق ته په هغې سره د سوال کولو امر نه وی کړي بلکښې الله پاک چې بنده ته د کوم شی امر کړی دی هغه فعل دی او که ترک دی تعمیلول یې د الله تعالی عبادت او طاعت دی

---

(۱) سورة النسآء: ع ۲ ۶

ketabton.com - The Digital Library

او د فاعل په حق کښې دا صلاح، سعادت او دغه راز الله تعالی ته د نزدې کت وسیله او سبب دی.

پس کله چې دی د غه فعل ترسره کړي نو د الله پاک د لوړ او د لوی احسان او انعام (پیرزوینې) مستحق وګرځي او د ټولو نه ستر احسان چې الله پاک په بندګانو باندې د هغې پیرزوینه کړې ده هغه د ایمان د قبلولو په برخه کښې ورته هدایت او توفیق ورکول دی چې د غه ایمان د قول او عمل څخه عبارت دی او د طاعتونو او نیکیو په کولو سره زیات والی مومي، نو هر کله چې بنده د خیر کار (نیک عمل) وکړي، نو په ایمان کښې یې زیادت راشي او دا هغه حقیقي انعام دی د کوم یادونه چې د الله تعالی په دې مبارک قول کښې شوې ده:-

(صِرَاطَ الَّذِيْنَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ -) (۱)

ترجمه: لار د هغو کسانو چې تا انعام کړي دی په هغوی باندې. اودا رنګه د الله تعالی په دې قول کښې یادونه شوې ده:

(وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ) - (۲)

ترجمه: او هر څوک چې د الله او د الله د رسول ومنې نو دغه کسان به (په جنت کښې) د هغو کسانو سره وي چې

---

(۱) فاتحه: ۷ (۲) نساء: ۶۹

ketabton.com - The Digital Library

انعام کړی دی الله پرعفوی باندی.

اما داخبره چی د دنیا نعمتونه پرته له دین څخه نعمتونه دی او که نه دی، په دیکښی زمونږ د مسلک د علماوو او نورو علماوو د وه مشهور قوله دی چی تحقیق له مخی د نیوی نعمتونه من وجه نعمتونه بلل کیږی اګرچی من وجه تامه نعمتونه نه شمیرل کیږی.

ولی دینی نعمتونه کوم چی حصول یی په کار دی دا هغه څه دی چی الله پاک یی په کولو سره امر کړی دی او د واجبو او مستحبو څخه عبارت دی، پس دا د خیر هغه اموردی چی طلب یی د مسلمانو په اتفاق سره ضروری خبره ده، او د اهل السنة والجماعة په نزد باندی اصلی او حقیقی نعمت دی، ځکه د دوی په نزد باندی الله هغه ذات دی چی بنده ته یی نعمت د نیک عمل په ترسره کولو سره حاصلیږی.

په دی ځای کښی مقصد دادی چی الله پاک مخلوق ته لا د الله څخه د مخلوق په برخه کښی اصول د هغه څه په باره کښی د سوال کولو امر کړی دی چی په هغی کښی د مخلوق له پاره خیر او فائده ده وی چی هغه یا واجب دی یا مستحب دی ځکه چی الله تعالی مخلوق څخه د دینه پرته بل څه نه غواړی، پس بل چا ته په څنګه اختیار

ketabton.com - The Digital Library

ورکړی له دغه څخه دی د دینه (واجبو او مستحبو نه) په غیر بل څه وغوښتل شی! بلکښی الله تعالیٰ په بنده د ضرورت نه پغیر د بنده څخه د مال غوښتل هم حرام او ممنوع کرځولی دی ـ

او س په دی لړکښی د دعا غوښتونکی نیت ته کتل پکار دی چی نیت یی څنګه دی. که مقصد یی په دعا سره مامور بالدعاء (دعاکونکی) ته او یا دځان او دعاکونکی دواړو له پاره فائده رسول وی، نو په دی سره د دعا غوښتونکی ته ثواب حاصلیږی، او که چیرته یوا ځی خپل مطلب حاصلول یی مقصد وی له دی چی مامور بالدعاء (دعاکونکی) ته یی ګټه ورسیږی، نو دا یوا ځی د ده د نفس تقاضا پوره کول دی او بس ـ

په دغه ډول سوال کولو سره الله پاک بیځی امر نه کوی، بلکښی د دغه راز سوال څخه یی نهی کړی ده ځکه چی دا د مخلوق په حق کښی داسی یو سوال دی چی د چا له پاره پکښی د مصلحت او ګټی د سولو کوم قصد نه دی شوی، او حال دا چی الله پاک مونږ ته امر کوی چی ده ته راجع شو، بنده ګی یی وکړو او د بندګانو سره یی په نیکی او احسانات کولو سره مشغول او وسو ـ

په دغه ډول سوال کښی د دغو مقاصدو څخه د یو قصد هم نه دی شوی نه پکښی الله تعالیٰ ته د راجع کیدو

ketabton.com - The Digital Library

دعا او صلوٰة قصد شوی دی او نه پکښې مخلوق سره احسان کول، لکه زکوٰة ادا کول شو په نظر کښې نیول شوی دی.

اگرچې بنده د دغه ډول سوال په کولو سره نه گناه گاریږی اما بیا هم مامور به، او ما یؤذن له فیه، یعنې هغه شی چې بنده ته یې د کولو امر شوی دی، او هغه شی چې بنده ته پکښې صرف اجازه حاصله ده یو شان نه دی بلکښې د واړه په ځپل منځ کښې یو د بل سره توفیر او فرق لري.

د مثال په توگه استرقاء، یا د دم اچولو غوښتنه شوه، ځکه د غه کار اگرچې جائز دی خو بیا هم رسول الله صلی الله علیه وسلم په یو حدیث کښې فرمایلی دی: آو یا زره کسان داسې دی چې بې له حساب څخه به جنت ته داخلیږی او دا هغه خلک دی چې استرقاء یعنې د رقیې او دم طلب نه کوی، مقصد دا دی چې، د دی د ضرورت په وخت کښې د رقیې د طلب څخه کوم چې صرف ما یؤذن له فیه دی او د رخصت په درجه کښې قرار لري د وسیلې په توگه استفاده نه کوی بلکښې د توکل څخه کوم چې اعلی او لوړه درجه مقام لري کار اخلی.

شیخ الاسلام ابن تیمیه رح وایي: د دی مسئلې په هکله مابل ځایي کښې په تفصیل سره بحث کړی دی او په

ketabton.com - The Digital Library

دی ځای کښې مقصد داد ی چې هرڅوك د الله اودالله د مخلوق ترمنځ داسې واسطې ثابته وي لکه څرنګه چې د مجازی پاچا یانو او رعیت ترمنځ وجود لري، نو هغه دغه عقیدی په لرلو سره د اسلام څخه خارجیږی او مشرك ګرځي، ځکه داد هغو مشرکانو عقائدو چاچې د بتانو عبادت او بندګی کوله او ویل به یې:

دا (بتان) دانبیاوو او نیکانو بندګانو تصاویر او شکلونه دی او الله ته د تقرب حاصلولو له پاره زموږ وسیلې دی! همدارنګه دا هغه ډول شرك دی چې الله تعالی د هغې په وجه په نصرانیانو باندې رد کړی دی او فرمایلي یې دي:

((اِتَّخَذُوٓا اَحۡبَارَهُمۡ وَرُهۡبَانَهُمۡ اَرۡبَابًا مِّنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ وَالۡمَسِيۡحَ ابۡنَ مَرۡيَمَ وَمَاۤ اُمِرُوۡۤا اِلَّا لِيَعۡبُدُوۡۤا اِلٰهًا وَّاحِدًا لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ سُبۡحٰنَهٗ عَمَّا يُشۡرِكُوۡنَ)) (١)

ترجمه: اختیارمند جوړ کړي دي، دوی ملایان او پیران خپل دا حکامو (د حلالوا وحرامو) په غیر د الله تعالی نه، او مسیح ځوی د مریم او حکم نه دی شوی دوی ته مګر دی ته چې بندګي دې وکړي د دوی خاص د معبود کار یو، نشته دی لائق او حقدار د بندګی په غیر له ده نه، پاك دی الله تعالی د هغې نه چې دوی یې ور سره شریك ګرځوي.

---

(١) سورة التوبة: ٣١ -

ketabton.com - The Digital Library

دغه راز دالله تعالیٰ څخه په مستقیمه توګه دسوال کولو په برخه کښی الٰهی فرمان داسی راغلی دی:

(وَاِذَا سَاَلَكَ عِبَادِیْ عَنِّیْ فَاِنِّیْ قَرِیْبٌ ؕ اُجِیْبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذَا دَعَانِ فَلْیَسْتَجِیْبُوْا لِیْ وَلْیُؤْمِنُوْا بِیْ لَعَلَّهُمْ یَرْشُدُوْنَ). (۱)

ترجمه: او هرکله چی پوښتنه وکړی له تا څخه بندګان زماله حال زما څخه نو بیشکه زه نژدی یم قبلوم دعا د دعا کوونکی کوم وخت چی وغواړی له ما څخه، پس و د منی حکمونه زما او ایمان دی راوړی پرما یقین دی وکړی په قبول د دعا سره) بنا یی چی دوی په سمه لار محکم پاتی شی -

همدا رنګه الله تعالیٰ فرمایلی دی.

(فَاِذَا فَرَغْتَ فَانْصَبْ وَاِلٰی رَبِّكَ فَارْغَبْ - (۲)

ترجمه: پس کله چی فارغ شی (د تبلیغ یا لمانځه څخه) نو ځان ستړی کوه (په عبادت یا دعاء کښی) او خپل رب ته رغبت او زاری کوه -

همدارنګه الله تعالیٰ فرمایی: (وَاِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِی الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُوْنَ اِلَّا اِیَّاهُ) (۳)

ترجمه: او کله چی تکلیف ورسیږی تاسوته په دریاب کښی نو هیر شی ستاسو نه هغه څوک چی تاسو یی په حاجتونو کښی په غیر د الله تعالیٰ نه را بولئ - او همدارنګه الله پاک

(۱) بقره: ۱۸۶ (۲) الم نشرح: ۷-۸ (۳) الاسراء: ۶۷

ketabton.com - The Digital Library

فرمایلی دی:

(اَمَّنۡ یُّجِیۡبُ الۡمُضۡطَرَّ اِذَا دَعَاهُ وَ یَکۡشِفُ السُّوۡٓءَ وَ یَجۡعَلُکُمۡ خُلَفَآءَ الۡاَرۡضِ)-(١)

ترجمه: بلکښی هغه څوك (غوره دی) چې قبلوی سوال د عاجز (بیکس او ناقرار) کله چې وبولی دغه مضطر هغه لره او لری کوی سختی او گرځوی الله تاسو لره خلیفه گان په زمکه کښی.

دغه راز الله تعالی فرمایلی دی:

(یَسۡـَٔلُهٗ مَنۡ فِی السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضِ ؕ کُلَّ یَوۡمٍ هُوَ فِیۡ شَاۡنٍ) (٢)

ترجمه: سوال کوی د الله تعالی څخه هر هغه څوك چې په آسمانونو او ځمکه کښی دی هره ورځ الله په یو بل شان کښی دی.

په الله باندی توکل او یوازی د الله تعالی څخه ویره او امید سائل د توحید څخه عبارت دی

شك نشته چې الله پاك د خپل مبارك کتاب په ذریعه سره هم د شرك جرړی قطع کړی دی او هم یې په دغه کتاب کښی د توحید د دغه ډول پوره وضاحت او بیان کړی دی، او د په دی خاطر چې هیڅ یو کس د الله تعالی څخه پرته په بل

(١) نمل: ٦٢ . (٢) رحمن: ٢٩ -

ketabton.com - The Digital Library

هیڅ چا باندې توکل وکړي، نه ترینه امید وساتي او نه ترینه ویریږي، الله تعالی په دې هکله داسې فرمایلي دي:

(فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا) (۱)

ترجمه: پس مه ویریږئ تاسو د خلقونه او ویریږئ له ما څخه او مه اخلئ تاسو په ایاتونو باندې بیه لږه (دنیا)

همدارنګه الله تعالی فرمایلي دي:

(إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ). یعنې دغه جاسوس یقیناچې شیطان دی تاسې د خپلو ملګرو څخه ویره وي. (فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ) (۲)

پس مه ویریږئ له هغوی نه، او له ما نه ویریږئ که چیرې یئ تاسې مؤمنان. یا څکه چې تاسو مؤمنان یئ.

همدارنګه الله تعالی فرمایي:

(أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً) - (۳)

ترجمه: آیا نه دې کتلي تا رندې رسیدلي تا ته حال د هغو کسانو چې وو ویلي شو دوی ته: بند کړئ تاسو لاسونه خپل او قائم کړئ یعنې سم اداکوئ لمونځ او ورکوئ تاسې زکوة

---

(۱) مائده: ۴۴ - (۲) آل عمران: ۱۷۵ - (۳) النساء: ۷۷

ketabton.com - The Digital Library

نو کله چې فرض کړی شو په دوی باندې جنګ، په دې وخت کښې یوه ډله له دوی نه ویریږي له دې خلقونه په شان د ویرې د دوی د الله نه، بلکښې ډیره زیات د ویرې له دغه.

دغه رنګ الله پاک فرمایلي دي.

(إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللّٰهِ مَنْ آمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلٰوةَ وَآتَى الزَّكٰوةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللّٰهَ). (۱)

ترجمه: بیشکه چې آبادوي مساجد یعنې جوماتونه د الله تعالی هغه څوک چې ایمان یې راوړی دی په الله او په ورځ آخرت او سم یې اداء کړی دی لمونځ او ورکړي یې دي زکوة او نه دی ویرې د لې مګر د الله نه یعنې په غیر د الله څخه د بل چانه نه دی ویریدلي.

پس دا خبره ښکاره شوه چې اطاعت به د الله او د الله د رسول د دواړو کیږي، او ویره به یو ازې د یو الله څخه کیدای شي.

هم دارنګه الله تعالی فرمایلي دي:

(وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوْا مَا آتٰهُمُ اللّٰهُ وَرَسُوْلُهُ وَقَالُوْا حَسْبُنَا اللّٰهُ سَيُؤْتِيْنَا اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُوْلُهُ إِنَّا إِلٰى رَبِّنَا رَاغِبُوْنَ). (۲)

ترجمه: او که دوی خوشحاله شوی وای په هغه څه

---

(۱) التوبة: ۱۸ (۲) التوبة: ۵۹

ketabton.com - The Digital Library

چې ورکړې ؤ د دوی ته الله تعالیٰ او رسول د هغه، او دوی ويیلي وای چې کافي (بس) دی مونږ لره الله تعالیٰ زر دی چې را به کړي مونږ ته الله تعالیٰ د فضل خپل نه او رسول د دغه الله (له بله غنيمته) .

او د الله تعالیٰ د دی قول نظیر د الله پاک د غه مبارک قول دی چې فرمایي :

(اَلَّذِيْنَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ اِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوْا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ اِيْمَانًا وَّقَالُوْا حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيْلُ) (۱)

ترجمه: دا هغه کسان دی چې وویلې دوی ته خلقو (جاسوس) يقيناً خلقو يعنی کافرانو را ټول کړی دی ستاسې د مقابلې له پاره ډیر لښکرونو و یریږئ له دوی نه پس د غه ویرو لولانو یات کړ ایمان د دوی، او دوی ویل دوی: بس دی مونږ لره الله تعالیٰ او دی ښه کارساز دی .

رسول الله صلی الله علیه وسلم خپل امت ته د توحيد د غه قسم په کامله توګه ثابت او روښانه که او د شرک ټول اسباب یې په خپل امت کښې محوه او نابود کړل او دا له دې امله چې د غه ډول توحيد زمونږ د دی قول تثبيتونکی دی چې وايو .

(لا اله الا الله) نشته دی لائق د بندګی او عبادت

---

(۱) آل عمران: ۱۷۳ .

ketabton.com - The Digital Library

مګر یو الله دی یعنې د الله پاک نه په غیر بل څوک د عبادت او بندګۍ ور نه دی، ځکه (الله) هغه ذات دی چې زړونه ورته په کمال محبت، تعظیم، درنښت، احترام، امید او خوف سره تسکین له پاره پناه وروړی -

رسول الله صلی الله علیه وسلم په دې برخه کښې زښت زیات تاکید وکړ او حتی چې خپلو امتیانو ته یې وفرمایل: (لا تقولوا ماشاء الله وما شاء محمد) یعنې داسې مه وایئ که د الله خوښه وی او د محمد خوښه دی بلکښې داسې ووایئ: ماشاء الله ثم شاء محمد) که د الله خوښه وی او بیا د محمد خوښه وی.

یو ځل یو سړي رسول الله صلی الله علیه وسلم ته وویل: که د الله خوښه یې او ستا خوښه یې، رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: (اجعلتنی لله ندا، آیا زه دې الله شریک وګرځولم؟ داسې ووایه: (ماشاء الله وحده) که دیو الله خوښه وی. (۱)

---

(۱) په اوسنی وخت کښې د ډیرو زیاتو خلقو د خولو څخه، په ناپوهۍ سره د غه ډول ناروا اقوال زیات راووځي او بیا خصوصاً په هغه وخت کښې چې تملق او غوړه مالي ورسره مل شي نو د اکا خاوندانو او هغو کسانو ته چې ورته په مادي لحاظ سره اړتیا لري په خطاب کښې وایي: خدای او ته به دا کار کوی، په خدای او تا باندې دا کار شو، که د خدای او ستا خوښه وی، نو دا کار کیږي، په خدای (پاتې ص ۷۱)

ketabton.com - The Digital Library

د غه راز رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي دی:
څوک چې لو يه رقسم، کوی نو هغه دی په الله سره
قسم يا دکړی او يا دا چې چُپ د رسی. همدا رنګه يې
فرمايلي دی: چا چې د الله پاک نه په غير په بل څه
باندی لو يه وکړه نو هغه د شرک مرتکب وګرځيده يعنی
د الله پاک سره يې شريک پيدا کړو -
د غه ډول رسول الله صلی الله علیه وسلم ابن عباس
رضی الله عنه ته و فرمايل: کله چې سوال کوی نو د الله نه
او کله چې د مرستي غوښتنه کوی نو د الله څخه مرسته غواړه
او وچ شوی دی قلم، يعنی فارغ شوی دی د هغه څه د
ليکنی څخه چې مخکينی دی راتلونکي دی، او ته ورسره مخ
کيږی ی، يعنی کوم شی چې تا ته د در سيږی هغه مقدر
شوی دی، که ټول خلق تا ته د نفع رسولو کوښښ وکړی
تا ته کټه نشی رسولی مګر هغه شی چې الله پاک ستا د فائد
له پاره ليکلی وی، او که چيرته ټول خلق د دی خبری
کوښښ وکړی چې تا ته نقصان او زيان در ورسوی
نو تا ته نقصان نه شی در رسولی مګر هغه شی چې الله
پاک ستا د ضرر له پاره ليکلی وی -

(پاڼی ۱۲) او تا باندی مې سپارلی دی، خدای اد تا ته مې
سپارلی دی. د د غه حدیث له مخی د غه ډول اقوال شرعا روا
دی ځان ساتنه و رنه ضروری ده - (ژباړن)

ketabton.com - The Digital Library

د غه ډول رسول کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي:
زما د توصیف په برخه کښې د ومره افراط مه کوی
لکه څومره چې نصرانیانو د عیسی بن مریم په برخه
کښې کړی ؤ، بیشکه زه بنده یم ما ته د الله بنده او
د هغه رسول ووایئ. همدا رنګه یې فرمایلي دي:
الله! ته زما قبر بُت ونه ګرځوی چې عبادت یې شروع شي
د غه ډول رسول الله فرمایلي دي: زما په قبر
باندې اختر (خوشالي او میله) مه جوړ وئ، پر ما باندې
درود ووایئ، بیشکه ستاسې درود د هر ځای کښې چې
یاستې ما ته را رسیږي.
همدا غه ډول رسول الله صلی الله علیه وَسَلم د خپل
مرض په حالت کښې وفرمایل: په یهودو او نصاراؤ دې
د الله لعنت وی ددی د خپلو انبیاوو د قبرونو څخه
مساجد جوړ کړی ؤ- ده خپل امت د هغه ډول افعالو
او مراسمو د اجراکولو څخه ویرولو کوم چې د یهودانو
او نصرانیانو له خوا په دی برخه کښې منځ ته راغلي ؤ.
اُمّ المؤمنین عائشه رضی الله عنها وایي:
که دا ویره نه وای چې خلق به بیا د رسول الله صلی
الله علیه وسلم د قبر نه مسجد جوړ کړی نو حتما به یې قبر
مکشوف یعنې ښکاره وای او کوم حائل یا پرده به یې
نه درلی، لیکن دا بد کار دی چې قبر یې ښکاره شي او مسجد

ketabton.com - The Digital Library

ترینه جوړ شي(۱). «شیخ وایي» دا یو وسیع باب دی چې زښت زیات دلائل پکښې وجود لري۔ (۲)

(۱) نکه چې په فتح الباري کښې ذکر دی مراد په دی سره د کور څخه د باندې د فن کیدل دی۔

(۲) ټول هغه احادیث چې معنایې مخکښې ذکر شوه د سنن په لحاظ سره جید او کره دی۔

(په روستنی حدیث کښې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په یهودو او نصاراؤ باندې لعنت ویلی دی سبب یې وساله دا په ګوته کړی دی چې دوی د خپلو انبیاؤ د قبرونو څخه مساجد جوړ کړي ؤ، او بیا رسول الله صلی الله علیه وسلم خپل صحابه او امتیان په دې برخه کښې د هغه دول افعالو د عملو څخه ویرول کوم چې هغوی د خپل ځانه ایجاد کړي ؤ، بناءً اوس په دې باندې ځان پوه ول په کار دی چې د (اِتَّخَذُوا قُبُوْرَ انبيائِهِمْ مَسَاجِدَ) چې معنایې دا ده، دوی د خپلو انبیاؤ د قبرونو څخه مساجد جوړ کړي ؤ، څه مقصد کیدی شي ؟۔

شیخ محمد ناصرالدین الباني د دغه (اتخاذ) یا مسجد جوړولو په باره کښې په (تحذیر الساجد من اتخاذ القبور مساجد) نومی خپل تصنیف کښې مفصل او په زړه پوری بحث کړی دی او د موضوع په اړه یې بوز یات شمیر احادیث په مختلفو روایاتو او عباراتو سره رانقل کړی دی او بیایې د غـــه

ketabton.com - The Digital Library

(اتخاذ) د علماؤ او محدثینو د اقوالو په رڼا کښې په دری ډوله داسې معنا کړې دی :

۱ - په قبرونو باندې لمونځ کول یعنی په قبرونو باندې سجده ایښودل .

۲ - قبرونو ته سجده کول او په لمانځه او دعا کښې ورته مخامخ کیدل .

۳ - په قبرونو باندې جوماتونه (مسجد) جوړول او په کښې د لمانځه د آداء کولو قصد او اراده .

شیخ البانی داهم لیکلی دی چې امام شافعی (رح) ویلی دی چې حدیث د غو دریو واړو معناکانو ته شامل دی .

د دغه رسالې د ثبارونکی په نظر چې د دغه دریو معناکانو څخه هره یوه وا ضستل شی په او سنی وختکښی د هرې یوې له پاره مصداق وجود لري حُکه داسې جوماتونه وجود لري چې په مقبرو کښې په قبرونو باندې د پاسه آباد شوي دی ، او خلك پکښې لمونځ اداکوي .

د غه راز ډیر جوماتونه دی چې په ادیرو کښې او د نورو ځایونو کښې د قبرونو په منځ او یا خوا وشاکښې جوړ شوي دی ، او دغه ډول په ځنو مسجدونو کښې د بعضو پیرانو ، اخوندانو او ملا اما مانو مرې د ځنو خود غرضو اشخاصو له خوا د فن کیږي چې اکثره یې په لمانځه او دعا کښې د قبلې په لورې مخې ته واقع کیږي .

ketabton.com - The Digital Library

دارنګه په مقبرو، درګاه کانو او په اصطلاح زیارتونو کښې سجده او انحناء او د قبرونو ښکلول او هم کول د قبر پرستو او زیارت پرستو له خوا یوه عادي مسئله ګرځیدلې ده . په دې هکله د زیات تفصیل له پاره د شیخ البانی کتاب (تحذیر الساجد من اتخاذ القبور مساجد) ته مراجعه وشي الله پاک دې مونږ ټولو مسلمانانو ته د سمې لارې هدایت وکړي، او د هر ډول شرك او ناروا اعمالو څخه مو دې په امان کښې وساتي) .

(ژباړن)

هغه اسباب چې الله پیدا کړي دي انکار ترې نشي کیدای

مؤمن سړی له دې چې په دې باندې علم لري چې الله پاك د هر شي پالونکی او مالك دي ، خو د دې سره سره دی د هغو اسبابو څخه چې الله تعالی پیدا کړي دي انکار نه کوي د مثال په توګه (الله ج) د نباتاتو د را ټوکولو او زرغونولو له پاره لکه چې فرمایي باران یې سبب ګرځولی دی -

(وَمَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ السَّمَآءِ مِنْ مَّآءٍ فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيْهَا مِنْ كُلِّ دَآبَّةٍ) (۱)

---

(۱) بقره : ۱۶۴ -

ketabton.com - The Digital Library

ترجمه: او په هغه څه کښې چې را ورولي دي الله تعالی د آسمان له طرفه له او بوڅخه نور زرعونه کرېږي ده په هغوا و بو سره څکه پس د دې والي د هغې نه او خپاره کړي يې دي په دې څکه کښې له هر قسمه ژندی سريعني خوځېدونکي څخه -

دغه راز لمر او سپوږمۍ دي هغه شيان دي له پاره اسباب گرځولي دي دکو مرد وجود چې د دغو دوارو يعني لمر او سپوږمۍ پوري اړه لري -

دغه ډول يې دعا او شفاعت په هغه څه کښې چې په دعا او سفارش سره حاصلېږي اسباب گرځولي دي -

د مثال په توګه پر مړي باندې د مسلمانانو له خوا د جنازي د لمونځ ادا کول شول، څکه د جنازي لمونځ د هغوا سبابو د جملې څخه دي چې الله پاک د هغې په توسه سره پر مړي باندې رحم کوي او په دغه مړي باندې د جنازې د لمانځه ادا کونکو ته ثواب ورکوي -

اما په اسبابو کښې دري ټکو ته متوجه کېدل په کار دي

يو دا چې د مقصد د حصول له پاره په خاص ډول سره کوم څانګړي سبب په پام کښې و نه نيول شي بلکښې د دغه سبب په څنګ کښې د نورو اسبابو څخه هم استفاده کول ضروري دي

او دي سره سره د مطلوب د لاس ته راوړلو په لاره کښې څني خنډونه هم وي چې د هغې لري کول هم ضروري

ketabton.com - The Digital Library

وی نوکه چیرته اسباب بشپړه نه شی او خندان له منځه لاړ نشی مقصد نه حاصلیږی ، او الله (ج) چی پاك او منزه دی هغه څه لره چی خوښه یی وی هغه پیدا او شته کاندی اگرچی د خلقو خوښه نه وی ، او کوم شی چی د خلقو خوښی وی نو د هغی وجود هله ممکن گرځی چی الله پاك یی د پیدا کیدو اراده وکړی .

دریم دا چی د یو شی په سببیت باندی عقید ساتل بی له دی چی په سببیت باندی علم ولری ، ممنوع امر دی ، پس هغه څوك چی د یو داسی شی سببیت ثابته وی چی یاور باندی علم نه لری او یا هغه د شریعت مخالف وی هغه په باطله لاره روان دی ، لکه هغه شخص چی د نذر متعلق په دی گمان او سی چی نذر د مصیبتو نو د مخ نیوی او د نعمتو نو د حصول په برخه کښی یو سبب دی ، ځکه په صحیحین کښی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ثابته ده چی رسول الله صلی الله علیه وسلم د نذر د منلو څخه منع کړی ده او فرمایلی یی دی : نذر منونکی د نذر په ذریعه کوم خیر نه ترسره کوی بلکښی نذر صرف د بخیل د لاسه د مال د خروج او ویستلو یوه لاره ده .

دریم دا چی دینی اعمال کوم چی مشروع نه وی د اسبابو د جملی څخه نه حسابیږی ، ځکه چی مبنی د عبادا تو ، توقیفی ده ، یعنی د شارع څخه د سمع او نقل پوری اړه لری پس انسان

ketabton.com - The Digital Library

له پاره دا جائزندی چې دی دا الله پاک سره شریک مقرر کړي، او د الله تعالی څخه په غیر بل چاته را مدد شه وو وایي او راویې بللې او عبادت یې ور له پیل کړي، اګرچې دی په دی ګمان اوسي چې د غیر الله بلنه د ده له پاره د هغو مقاصدو د لاس ته راوړلو په برخه کښې سبب جوړېږي دا ی شي. له همدی امله هغه طریقې چې د شریعت مخالفې او بدعت دی د الله تعالی د عبادت په برخه کښې ور باندې دا نسان له پاره عمل ترسره کول اګرچې دی پری د شریعت ګمان هم کوی، ممنوع او ناروا دی۔

دا خبره هم په پام کښې نیول په کار دی چې کله کله دا نسان سره د هغو مقاصدو په لاس ته راوړلو کښې هغه وخت چې دی دا الله تعالی سره شریک مقرر کاندی شیطان مرسته کوی، او کله کله دا نسان ځنې حاجتونه د کفر فسق، او عصیان په وجه سره حاصلیږی خود ده له پاره د دغو اعمالو انجامول حرام او ناروا دی ځکه کوم فساد چې د دغه افعالو په ارتکاب سره منځ ته راځی هغه ډیرلوی دی په نسبت سره هغه مصلحت ته چې د دغو ناروا اعمالو په انجامولو سره منځ ته راځی۔

او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت مقصد د مصالحو تحصیل او تکمیل او د مفاسدو تقلیل، او د له منځه وړل دی پس الله پاک چې په کوم شي سره امر کړی دی

ketabton.com - The Digital Library

نو د هغې د فائدې او گټې د سولو اېرخ راجع او ښايت متصور دی او د کومرشي څخه چې يې منع کړې د که نو په هغې کښې د فساد د منځ ته راتلو جانب راجع او ښايت متصور دی -

دا يو څو جملې دي چې زښت زيات بسط او تفصيل لري، خو دا چې په دغو محدودو پاڼو کښې نه ځائيږي نو په لنډو ول سره ورد باندې رڼا واچول شوه

والله اعلم

وصلى الله تعالى على خير خلقه محمد وعلى آله واصحابه اجمعين ط

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English